

Efra⁶ iarll bioed iarllaeth yn y gogledd a seith meib oed ida⁶ ac nyt
 o'e gyfoeth yn benhaf yd ymborthei efra⁶ namyn o tórneimeint ac
 ymladeu a ryueloed . ac ual y may mynych y'r neb a ymganlyno a
 ryuel ef a las . ac ef a'y chwemeib · a'r seithuet mab ida⁶ peredur y
 5 gel⁶it . a ieuhaf oed h⁶nn⁶ o'y seithmeib · nyd oed oet yda⁶ uynet y
 ryuel nac ymlad | pei oet ef a ledit ual y llas y tat a'y urodyr · g⁶reic
 kymen ystry⁶ys oed yn uam ida⁶ · medylya⁶ a ⁶naeth am y mab a'y
 gyuoeth . Sef a gauas yn y chyghor fo a'r mab y ynial⁶ch a diffeith⁶ch ac
 10 ymada⁶a a'r kyuanned · neb ny duc yn y chetymdeithas namyn gwaged
 a meibon a dynyon didraha diwala ny ellynt ac ny ⁶edei udunt nac
 ymladeu na ryueloed · ny lywassei neb yn y cly⁶ei y mab kym⁶yll na
 meirch nac arueu rac doddi y uryt ohona⁶ ar nadunt · ac y'r forest hir
 beunyd yd ai y mab y chware ac y daflu a gaflacheu kelyn .

a diwarnad⁶ ef a ⁶elei kad⁶ geifyr oed y uam a d⁶y ewic yn agos
 15 y'r geifyr · seuyll a ryuedu a ⁶naeth y mab g⁶eled y d⁶y hynny heb gyrrn
 a chyrn y bob un o rei ereill . a thybygu eu bot yn hir ar goll . ac am
 hynny ry golli eu kyrn onadunt . ac y ty a oed ymhen y forest y'r [118]
 geifyr o uil⁶ryaeth a ffedestric ef a gymhella⁶d yr ewiged ygyt a'r
 geiuyr y my⁶n . ef a doeth dracheuyn adref 'uy mam' heb ef 'peth ryued
 20 a weleis i yghot . D⁶y o'th eifyr g⁶edy ry uynet g⁶ylltineb yndunt a ry
 golli eu kyrn rac hyt y buant ygwylt dan y coet . ac ny chafas dyn o
 gystec m⁶y noc a gefeis i yn eu gyrru ymy⁶n' . Ar hynny kyfodi a
 wnaeth pa⁶b a dyuot y edrych . A phan welsant yr ewiged . ryfedu yn
 va⁶r a orugant bot o wil⁶raeth na fedestric gan neb megys y gallei y
 25 gordi⁶es .

A diwarnad⁶ ⁶ynt a welynt tri marcha⁶ac yn dyfot ar hyt
 marcha⁶ford gan ystlys y forest . Sef oedynt . G⁶alchmei uab g⁶yar . A
 g⁶eir uab g⁶estyl . ac owein uab uryen . ac owein yn kad⁶ yr ol . yn
 ymlit y marcha⁶ac a ranassei yr aualeu yn llys arthur . 'Y mam' heb ef
 30 'beth y⁶ y rei racco' . 'egylyon uy mab' heb hi 'yd afi yn agel ygyt ac
⁶ynt' heb y peredur . ac y'r ford yn erbyn y marchogyon y deuth .
 'Dywet eneit' heb yr owein 'a weleisti varchauc yn mynet yma heiba⁶
 ay hedi⁶ay doe' . 'Na ⁶n' heb ynteu 'peth y⁶ marcha⁶ac' ; 'y ry⁶beth ⁶yf
 inheu' heb yr owein . 'bei dywettut ti imi yr hyn a ofynh⁶n ytti [119]
 35 minheu a dywed⁶n itti yr hyn a ofynny titheu' . 'Dywedaf yn llawen' .
 'beth y⁶' heb ef y'r kyfr⁶y | 'kyfr⁶y' heb yr owein . Gofyn a ⁶naeth
 peredur beth oed pob peth a peth a uynnit ac a ellit ac ⁶ynt . Owein a
 venegis ida⁶ ynteu yn ll⁶yr beth oed pob peth ac a ellit ohona⁶ . 'Dos
 ragot' heb y peredur 'mi a weleis y kyfry⁶a ofynny ti . A minheu a af
 40 y'th ol ti yn varcha⁶ac yr a⁶rhon' . Yna yd ymchoela⁶d peredur yn yd

oed y vam a'r nifer . 'Mam' heb ef 'nyt egylyon y rei racco namyn
 marchogyon' . Yna y dygôydôys hi yn y marôleôic . Ac yd aeth ynteu
 peredur racdaô yn yd oed y keffyleu a gywedei gynnud udunt . Ac a
 dygei bôyt a llyn o'r kyfanhed y'r ynyalôch . A cheffyl brychwelô
 45 yscyrnic kryfaf a tebygei a gymerth . A fynorec a wascôys yn gyfrôy
 arnaô a thrachefyn y doeth yn yd oed y vam . Ar hynny llyma hitheu yr
 iarlles yn datlewygu . 'Je' heb hi 'ae kychwyn a uynny ti' . 'Je' heb ef .
 'aro y genhyfi gyghoreu kyn dygychwyn' . 'dywet' heb ef 'ar vrys mi
 a'e haroaf' . 'Dos ragot' heb hi 'y lys arthur yn y mae goreu y gôyr a
 50 haelaf a deôraf . Yn y gôelych eglôys ; can dy pater ôrthi . O gôely vôyt
 a diaôit o byd reit it ôrthaô . ac na bo o ôybot a dayoni y rodi it . kymer
 tuhun ef . O chlyôy [120] diaspat ; dos ôrthi . a diaspat gôreic anat
 diaspat o'r byt . O gôely tlôs tec kymer ti euo . a dyro titheu y arall . Ac
 o hynny clot a geffy . O gôely gôreic tec ; gordercha hi . kyn ny'th
 55 vynho ; gôell gôr a ffenedigach y'th ôna no chynt' . Ac o wydyn y
 daroed idaô danwaret y kyweirdebeu a welsei o bob peth .

A chychwynu racdaô ymdeith a dyrneit gaflacheu blaenllym yn y
 laô . A dôy nos a deuyd y bu yn kerdet ynyalôch a diffeithôch heb uôyt
 heb diaôit . Ac yna y doeth y goet maôr ynyal . Ac ymhell yn y coet . ef a
 60 ôelei llanerch o vaes . Ac yn y llanerch y gôelei pebyll . Ac yn rith eglôys
 ef a gant y pater ôrth y pebyll . A pharth a'r pebyll y daô . A drôs y pebyll
 a oed yn agoret . A chadeir eur yn agos y'r drôs . A morôyn wineu
 telediô yn eisted yn y gadeir a ractal eureit am y thal . a mein
 damllywychedic yn y ractal . A modrôy eur vras ar y llaô . A disgynnu a
 65 oruc peredur . A dyuot ymyôn . llawen uu y vorôyn ôrthaô a chyfarch
 gôell idaô a ônaeth . Ac ar tal y pebyll y gôelei bôrd . A dôy gostrel yn
 llaôn o win . A dôy torth o vara can a golôython o gic mel voch . 'Vy
 mam' heb peredur 'a erchis imi yn y gôelôn bôyt a diaôit y gymryt' . 'dos
 titheu vnben' heb hi 'y'r bôrd . A graessaô duô ôrthyt' . Y'r bôrd yd aeth
 70 peredur a'r neill [121] hanner y'r bôyt a'r llyn a gymerth peredur idaô
 ehun . a'r llall a adaôd yghyfeir y vorôyn . A gôedy daruot ydaô uôyta .
 kyuodi a oruc a dyfot yn yd oed y vorôyn . 'Vy mam' heb ef 'a erchis
 imi kymryt tlôs tec y lle y gôelôn' . 'kymer titheu eneit' heb hi 'nyt
 miui a'e gôarafun itti' . Y vodrôy a gymerth peredur . Ac estôg ar pen y
 75 lin a rodi cussan y'r vorôyn . A chymryt y varch a chychwynu y ymdeith .

Yn ol hynny llyma y marchaôc biewoed y pebyll yn dyuot . Sef
 oed hônno syberô llanerch . Ac ol y march a welei . 'Dywet' heb ef
 ôrth y vorôyn 'pôy a ry fu yma gôedy mifi' . 'Dyn enryfed y ansaôd
 arglôyd' heb hi . A menegi a oruc ansaôd peredur a'e gerdet . 'Dywet'
 80 heb ef 'a ry fu ef genhyt ti' . 'na ry fu myn vyg cret' heb hi . 'Myn vyg

cret ny'th gredaf . Ac yny ymgaffóyf inheu ac efo y dial vy llit a'm kewilyd ny chehy titheu uot dóy nos yn vn lle a'e gilyd' . A chyuodi a oruc ymlaen y marchaó a ymgeissaó a pheredur .

85 Ynteu peredur a gerdaó racdaó parth a llys arthur . A chyn y dyfot ef y lys arthur . ef a doeth marchaó arall y'r llys ac a rodes modróy eur vras y dyn yn y porth yr dala y varch . Ac ynteu a doeth racdaó y'r neuad yn yd oed arthur a'e teulu a góenhóyfar a'e rianed . a góas ystauell yn góassanaethu o orflóch [122] ar wenhóyfar . A'r marchaó a gymerth y gorflóch o laó wenhóyfar ac a dineuis y llyn oed yndaó am y hóyneb
90 a'e bronfoll . A rodi bonclust maó y wenhóyfar . 'Ossit' heb ef 'a uynho amóyn y gorflóch hón a mi . a dial y sarhaet hon y wenhóyfar ; doet y'm ol y'r weirglaó a mi a'e haroaf yno' . A'e varch a gymerth y marchaó a'r weirglaó a gyrchóys . Sef a oruc paó yna estóg y hóyneb
95 rac adolóyn idaó uynet y dial sarhaet wenhóyfar . Ac yn tebic ganthunt na wnaei neb kyfryó gyflauan a honno namyn o vot arnaó milóryaeth ac angerd neu hut a lletrith mal na allei neb ymdiala ac ef .

Ar hynny llyma peredur yn dyfot y'r neuad y myón ar geffyl brychweló yscyrnic a chyweirdeb muscrelleid aghyweir adanaó . A chei oed yn sefyll ym perued llaó y neuad . 'Dywet' heb y peredur 'y
100 gó hir racco . mae arthur' . 'beth a uynny ti' heb y kei 'ac arthur' . Vy mam a erchis im dyuot y'm vrdaó yn varchaó urdaó at arthur' . 'Myn vyc cret' heb y kei 'ry aghyweir y doethost o varch ac arueu' . Ac ar hynny y arganuot o'r teulu a dechreu y dyfalu a bóró llyscion idaó . Ac yn da ganthunt dyuot y kyfryó hónnó y vynet y chóedyl arall dros gof .

105 Ac ar hynny [123] llyma y corr yn dyuot y myón . Ar doethoed oed blóydyn kyn no hynny y lys arthur ef a'e corres y erchi tróydet y arthur . A hynny a góssant gan arthur . namyn hynny yggouot y vlóydyn ny dywedassant vn geir órth neb . Pan arganfu y corr peredur . 'haha' heb ef 'graessaó duó órthyt peredur dec vab efraó arbenhic milwyr a
110 blodeu marchogyon' . 'Dioer was' heb y kei 'llyna uedru yn dró bot ulóydyn yn uut yn llys arthur yn kael dewis dy ymdidanó a dewis dy gyfed . A galó y kyfryó dyn a hón yg góyd yr amheraódyr a'e teulu yn arbennic milwyr a blodeu marchogyon' . A rodi bonclust idaó hyny uu yn ol y pen y'r llaó yn y varó lewyc .

115 Ar hynny llyma y gorres yn dyuot . 'Haha' heb hi 'graessaó duó órthyt peredur tec vab efraó blodeu y milwyr a chanhóyll y marchogyon' . 'Je voróyn' heb y kei 'llyna vedru yn dró bot vlóydyn yn uut yn llys arthur heb dywedut un geir órth neb . a galó kyfryó dyn a hón hedió yggóyd arthur a'e vilwyr yn vlodeu milwyr ac yn ganhóyll
120 marchogyon' . A góan góth troet yndi hyny uu yn y maró lewic . 'Y

- gŵr hir' heb y peredur yna ; 'manac imi mae arthur' . [124] 'Taŵ a'th son' heb y kei ; 'dos yn ol y marchaŵc a aeth o'dyma y'r weirglaŵd . a dŵc y gorflŵch y ganthaŵ a bŵrŵ ef a chymer y varch a'e arueu . A gŵedy hynny ti a gehy dy vrdaŵ yn varchaŵc urdaŵl' . 'Y gŵr hir' heb ef
- 125 'minheu a ŵnaf hynny' . Ac ymchoelut pen y varch ac allan ac y'r weirglaŵd . A phan daŵyd oed y marchaŵc yn marchogaeth y varch yn y weirglaŵd yn vaŵr y ryfyc o'e allu a'e deŵred . 'Dywet' heb y marchaŵc 'a weleisti neb o'r llys yn dyuot y'm hol i' . 'y gŵr hir oed yno' heb ef 'a erchis imi dy vŵrŵ ti a chymryt y gorflŵch a'r march a'r arueu ym|yhun' .
- 130 'Taŵ' heb y marchaŵc 'dos trathgefyn y'r llys . Ac arch y genhyfi y arthur dyuot ae ef ae arall y ymwan ymi . Ac ony daŵ yn gyflym nys aroaf i euo' . 'Myn vyc cret' heb y peredur 'dewis ti ae o'th vod ae o'th anuod miui a uynhaf y march a'r arueu a'r gorflŵch' . Ac yna y gyrchu o'r marchaŵc ef yn llityaŵc ac ag arlllost y wayŵ rŵg yscŵyd a mynŵgyl
- 135 drychaf laŵ arnaŵ dyrnaŵt maŵr dolurus . 'A was' heb y peredur 'ny wharyei weisson vy mam a mifi velly . minheu a chŵaryaf a thydi val hyn' . A'e dyfŵrŵ a gaflach blaenllym a'e vedru yn y lygat hyt pan aeth y'r gŵegil allan ac ynteu yn allmarŵy'r llaŵr . [125] 'Dioer' heb yr owein vab vryen ŵrth kei . 'drŵc y medreist am dyn fol a yrreist yn [ol] y
- 140 marchaŵc . Ac vn o deu ar deryŵ ae uŵrŵ ae lad . os y uŵrŵ ry deryŵ eiryf gŵr mŵyn a uyd arnaŵ gan y marchaŵc ac aglot tragywydaŵl y arthur a'e vilwyr . os y lad a deryŵ ; yr aglot val kynt a gertha . a'e bechaŵt arnat tithu . yn achwanec . Ac ny chattŵyfi vy ŵyneb onyt afi y ŵybot py gyfranc a deryŵ idaŵ' .
- 145 Ac yna y doeth owein racdaŵ parth a'r weirglaŵd . A phan daŵyd oed peredur yn lluscaŵ y gŵr yn y ol ar hyt y weirglaŵd . 'A unben' heb yr owein 'aro . mi a diosglaf yr arueu' . 'ny daŵ byth' heb y peredur 'y peis hayarn hon y amdanaŵ . ohonaŵ ehun yd henyŵ' . Yna y dioscles owein yr arueu a'r dillat . 'llyma itti eneit' heb ef 'weithon march ac
- 150 arueu gŵell no'r rei ereill . a chymer yn llaŵen ŵynt a dyret gyt a mi ar arthur a'th vrdaŵ yn varchaŵc urdaŵl a gehy' . 'ny chatŵyf vy ŵyneb' heb y peredur 'ot af . namyn dŵc y gorflŵch y genhyfi y wenhŵyfar . a dywet y arthur . py le bynhac y bŵyf ; gŵr idaŵ vydaf . ac o gallaf les a gŵassanaeth idaŵ mi a'e gŵnaf . A dywet idaŵ nat af y lys vyth hyny ymgaffŵyf a'r gŵr hir yssyd yno y dial sarhaet y corr a'r gorres' . Yna y doeth oŵein racdaŵ y'r llys ac y menegys y gyfranc y arthur a gŵenhŵyfar ac y baŵb o'r teulu . a'r bygŵth ar kei .
- 160 Ac ynteu peredur a gerdŵys racdaŵ y ymdeith . Ac val y byd yn kerdet llyma varchaŵc yn kyfaruot ac ef . 'Py le pan [126] deuy ti' heb y marchaŵc . 'Pan deuaf o lys arthur' heb ef . 'Ae gŵr y arthur ŵyti' .

'Je myn vyg | cret' heb ef . 'Jaón lle yd ymardeló o arthur' . 'pa ham'
 heb y peredur . 'Mi a'e dywedaf it' heb ef . 'Herór a dieberór ar arthur
 uumi eiroet . Ac a gyhyrdóys a mi o ór idaó mi a'e lledeis' . Ny bu hóy
 no hynny . ymwan a orugant . Ac ny bu bell y buant . peredur a'e
 165 byryóys hyny uu dros pedrein y varch y'r llaór . Naóð a erchis y
 marchaó . 'naóð a gehy' heb y peredur 'gan dy ló ar vynet y lys arthur
 . a menegi y arthur mae mi a'th vyryaóð yr enryded a góassanaeth idaó
 . A manac idaó na sagaf y lys vyth hyny ymgaffóyf a'r gór hir yssyd
 yno y dial sarhaet y corr a'r gorres' . A'r marchaó gan y gret ar hynny
 170 a gychwynóys racdaó lys arthur . Ac a uenegis y gyfranc yn llóyr a'r
 bygóth ar gei .

Ac ynteu peredur a gerdaóð racdaó y ymdeith . Ac yn yr vn óythnos
 ef a gyfaruu ac ef vn marchaó ar bumthec . Ac a uiryóys pob un ac a
 doethant raddunt lys arthur a'r vn parabyl ganthunt ac y gan y kyntaf a
 175 uiryóys a'r vn bygóth ar gei . A cheryd a gafas kei gan arthur a'r teulu
 . A goualus uu ynteu am hynny .

Ynteu peredur a gychwynóys ymdeith [127] Ac yn y diwed ef a
 doeth y goet maór ynyal . ac yn ystlys y coet yd oed llyn . a'r tu arall
 y'r llyn yd oed llys vaór a chaer teledió yn y chylch . Ac ar lan y llyn
 180 yd oed gór góynllóyt yn eisted ar obennyd o bali . A góisc o bali
 ymdanaó . A góeisson yn pycotta ymyón kafyn ar y llyn . Mal y góyl y
 gór góynllóyt peredur yn dyuot . ef a gyuodes ac a gyrchóys y llys . a
 chlof oed y gór . Ynteu peredur a doeth racdaó y'r llys . A'r porth oed
 yn agoret . ac y'r neuad y doeth . A phan daó yd oed y gór góynllóyt yn
 185 eisted ar obennyd o bali . A ffyryftan maór yn dechreu llosci . A
 chyuodi a oruc teulu a niuer yn erbyn peredur a'e discynnu a'e
 diarchenu a wnaethant . A tharaó y laó a wnaeth y gór ar tal y
 gobennyd . ac erchi y'r maccóy dyuot y eisted ar y gobennyd . A chyt
 eisted ac ymdidan a orugant . A phan uu amser . gossot byrdeu a
 190 mynet y uóyta . Ar neill laó y gór y dodet ef y eisted ac y uóyta . guedy
 daruot bóyta gouyn a wnaeth y gór y peredur a óydat lad a chledyf yn da
 . 'Na ón' heb y peredur 'pei kahón dysc nas góypón' . 'A óypei' heb
 ynteu 'chware a ffon ac a tharyan . llad a chledyf a óybydei' . deu vab
 oed y'r gór góynllóyt . góas [128] melyn . a góas góineu . 'Kyuodóch
 195 weisson' heb ef 'y chware a'r fyinn ac a'r taryaneu' . Y góeisson a
 aethant y chware . 'Dywet eneit' heb y gór . 'póy o'r góeisson a chware
 yn oreu' . 'Vyn tebic i yó' heb y peredur 'y gallei y góas melyn er
 meitin góneuthur góaet ar y góas góineu pei as mynnei' . 'Kymer ti
 eneit y ffon a'r taryan o laó y góas góineu . a góna waet ar y góas
 200 melyn os gelly' . Peredur a gyuodes y vynynd ac a gymerth y ffon a'r

taryan a drychafal llað ar y gðas melyn a oruc hyny uu yr ael ar y llygat
 a'r gðæet yn redec yn frydyeu . 'Je eneit' heb y gðr 'dos y eisted
 weithon . A goreu dyn a lad a chledyf yn yr ynys hon vydy . A'th
 ewythyr titheu vraðt dy vam ðyfi . A chyt a mi y bydy y wershon yn
 205 dyscu moes a mynut . Ymadað weithon a ieith dy vam . A mi a uydaf
 athro it ac a'th urdaf yn varchaðc urdaðl . O hyn allan llyna a wnelych .
 kyt gðelych a vo ryued genhyt . nac amofyn ymdanað ony byd o ðybot
 y venegi it . nyt arnat ti y byd y keryd namyn arnafi . kanys mi yssyd
 athro it' . Ac amryfal enryded a gðassanaeth a gymersant . A phan uu
 210 amser y gyscu yd aethant .

Pan doeth y dyd gyntaf kyfodi a oruc peredur a chymryt [129] y
 varch . A chan ganhat y ewythyr kychðyn ymdeith . Ac ef a doeth y
 goet maðr ac yn diben y coet ef a doeth y dol wastat . a'r tu arall y'r
 dol y gðelei gaer vaðr a llys teledið . A'r llys a gyrchðys peredur . a'r
 215 porth a gauas yn agoret a'r neuad a gyrchðys . A phan dað yd oed gðr
 gðynllðyt teledið yn eisted ar ystlys y neuad a maccðyeit yn amyl yn y
 gylch . A chyuodi a oruc paðb yn erbyn y maccðy . A bot yn da eu
 gðybot ac eu gðassanaeth yn y erbyn . Ar neill lað y gðrda biewed y
 llys y dodet ef y eisted . Ac ymdidan a orugant . A phan doeth amser
 220 mynet y uðyt . ar neill lað y gðrda y dodet ef y eisted ac y uðyta . Gðedy
 daruot bðyta ac yuet tra uu hygar ganthunt . gofyn a oruc idað y gðrda
 a wydyat llad a chledyf . 'pei kaðn dysc' . heb y peredur 'tebic oed
 genhyf y gðybydðn' . ystyffðl hayarn maðr oed yn llaðr y neuad .
 225 amgyffret milðr ymdanað . 'kymer' heb y gðr ðrth peredur 'y cledyf
 racco a tharað yr ystyffðl hayarn' . Peredur a gyfodes y uynyd a'r
 ystyffðl a trewis hyny uu yn deudryll a'r cledyf yn deudryll . 'Dyro y
 drylleu ygyt a chyfanha ðynt' . y drylleu a dodes peredur ygyt . a
 chyfanu a orugant mal kynt . A'r eil weith y trewis hyny torres yr
 ystyffðl yn deudryll a'r cledyf yn deudryll . Ac mal kynt kyfanu a
 230 orugant . A'r tryded ðeith y trewis hyny torres yr ystyffðl [130] yn
 deudryll a'r cledyf yn deudryll . 'Dyro ygyt etwa a chyfanha' . peredur
 a'y rodes y tryded weith ygyt . Ac ny chyfannei na'r ystyffðl na'r cledyf
 . 'Je was' heb ef 'dos y eisted a bendith duð genhyt . yn y teyrnas goreu
 dyn a lad a cledyf ðyt . deu parth de deðred ar gefeist . a'r trayan yssyd
 235 heb gahel . A gðedy keffych gðbyl ny bydy ðrth neb . ac ewythyr itti
 braðt dy vam ðyf inheu . braðt y'r gðr y buost neithðyr yn y lys' . Ar neill
 lað y ewythyr yd eistedaðd peredur . ac ymdidan a orugant .

Ar hynny ef a welei deu was yn dyuot y'r neuad . Ac o'r neuad
 yn mynet y ystauell a gðayð ganthunt anuedraðl y veint . A their ffrðt
 240 ar y hyt yn redec o'r mðn hyt y llaðr . A phan welas paðb y gðeisson yn

- dyuot yn y wed honno . llefein a drycyruerth a gymerth paðb yndunt
hyt nat oed haðd y neb y diodef . Ny thorres y gŕr ar y ymdidan a
pheredur yr hynny . Ny dywaðt y gŕr y peredur beth oed hynny . nys
gofynnðs ynteu idað . Gðedy tewi yspeit vechan . ar hynny llyma dðy
245 vorðyn yn dyuot ymyðn a dyscyl vaðr y rygthunt . a phen gŕr ar y
dyscyl . A gðæet yn amhyl ygkylch y pen . Ac yna diaspedein a llefein a
oruc paðb hyny oed anhaðd y neb bot yn vn ty ac ðynt . Yn y diwed
peidað a hynny a orugant . ac eisted tra uu amkan ganthunt ac yfet . Yn
ol hynny ystauell a gyweirðyt y peredur ac y gyscu yd aethant .
- 250 Tranoeth y bore peredur a gyfodes [131] y vynyð a chan ganhat y
ewythyr kychwyn racdað y ymdeith . Odyna ef a doeth y goet ac
ympell yn y coet ef a glywei diaspat . parth a'r lle yd oed y diaspat y
doeth . A phan dað ef a welei gðreic wineu teledið . A march a'e gyfrðy
arnað yn seuyll ach y llað . A chelein gŕr y rðg dðylað y wreic . Ac mal y
255 keisei rodi y gelein yn y kyfrðy y dygðydei y gelein y'r llaðr . Ac yna y
dodei hitheu diaspat . 'Dywet vy chwaer' heb ef 'py diaspedein yssyd
arnat ti' . 'Oi a peredur yscymmun' heb hi 'bychan gðaret vy gofit eiroet
a gefeis i genhyt ti' . 'Py ham' heb ef 'y bydðn yscymmun i' . 'Am dy
vot yn achaðs y lad dy vam . kanys pan gychwynneist ti o'e hanuod y
260 ymdeith y llamðys gðayð yndi hitheu ac o hynny y bu varð . Ac am dy
uot yn achaðs o'e hagheu yd ðyt yn yscymmun . A'r corr a'r corres a
weleist ti yn llys arthur . corr dy tat ti a'th vam oed hðnnð . A
chwaeruaeth itti ðyf inheu . a'm gŕr priaðt yð hðn a ladaðd y marchaðc
yssyd yn y coet . Ac na dos ditheu yn y kyfyl rac dy lad' . 'Kam vy
265 chwaer' heb ef 'yd ðyt y'm kerydu . Am vy mot ygyt a chwi yn gyhyt ac
y bum ; abreid vyd im y oruot . A phei bydðn a uei hðy ; nys goruyðn
byth . A thitheu tað bellach a'th drycyruerth kanys nes gðaret it no
chynt . A mi a gladaf y gŕr . ac a af gyt a thi yn y mae y marchaðc . Ac
o gallaf ymdiala mi a'e gðnaf' .
- 270 Gðedy cladu y gŕr ðynt [132] a doethant yn yd oed y marchaðc
yn y llannerch yn marchogaeth y varch . Ar hynt gofyn a wnaeth y
marchaðc y peredur py le pan deuei . 'pan deuaf o lys arthur' . 'Ae gŕr
y arthur ðyt ti' . 'Je myn vgyt cret' . 'Jaðn lle yd ymgystlyny o arthur' .
Ny bu hðy no hynny ymgyrchu a orugant . Ac yn y lle peredur a
275 uyryðys y marchaðc . Naðd a erchis y marchaðc . 'naðd a gehy gan
gymryt y wreic hon yn briaðt . ac a wnelych o da y wreic y ðneuthur idi
am lad ohonot y gŕr yn wiryon . A mynet ragot y lys arthur . A menegi
idað mae miui a'th vyryðys yr enryded a gðassanaeth y arthur . A
menegi idað nat af y lys hyny ymgaffðyf a'r gŕr hir yssyd yno y dial
280 sarhaet y corr a'r vorðyn' . A chedernyt ar hynny a gymerth peredur y

ganthað . A chyweirað y wreic ar varch yn gyweir y gyt ac ef . A dyfot
 racdað y lys arthur a menegi y arthur y gyfranc a'r bygðth ar gei . A
 cheryd a gauas kei gan arthur a'r teulu am ry wylltað gðas kystal a
 peredur o lys arthur . 'Ny dað y maccðy hðnnð vyth y'r llys' heb yr
 285 owein . 'nyt a ynteu gei o'r llys allan' . 'Myn vyg cret' heb yr arthur
 'mi a geissaf ynyalðch ynys prydein ymdanað yny kaffðyf . Ac yna
 gðnaet pob vn onadunt a allo waethaf y gilyd' .

Ynteu peredur a gerdðys [133] racdað ymdeith . ac a doeth y goet
 maðr ynyal . Amsathyr dynyon nac alafoed nys gðelei yn y coet namyn
 290 gðydwaled a llysseu . A phan dað y diben y coet . ef a welei kaer vaðr
 eidoaðc . A thyreu kadarn amyl arnei . Ac yn agos y'r porth hðy oed y
 llysseu noc yn lle arall .

Ar hynny llyma was melyngoch achul ar y bðlch vch y pen .
 'Dewis vnben' heb ef 'ae mi a agorðyf y porth itti . Ae menegi y'r neb
 295 penhaf dy vot titheu yn y porth' . 'Manac vy mot yma ac o mynnir vyn
 dyuot y myðn mi a doaf' . Y maccðy a doeth yn gyflym tra chefyn ac a
 agores y porth y peredur ac a doeth yn y vlaen y'r neuad . A phan dað
 y'r neuad ef a welei deunað weis o weisson culyon cochyon vn tðf ac
 vn pryt ac vn oet ac vn wisc a'r gðas a agores y porth idað . A da uu eu
 300 gðybot ac eu gðassanaeth . y disgyntu a orugant a'e diarchenu . Ac
 eisted ac ymdidan .

Ar hynny llyma pump morðyn yn dyfot o ystafell y'r neuad . A'r
 vorðyn penhaf onadunt . diheu oed ganthað na welsei dremynt kymryt
 eiroet a hi ar arall . henwisc o bali tðll ymdanei a uuassei da . yn y gðelit
 305 y chnaðt trðyddað . gðynach oed no blaðt y crissant gðynhaf . y gðallt
 hitheu a'e dðylað duach oedynt no'r muchyd . deu vann gochyon
 vychein yn y gru[134]dyeu . cochach oedynt no'r dim cochaf . Kyfarch
 gðell y peredur a oruc y vorðyn . A mynet dðylað mynðgyl idað ac
 eisted ar y neill lað . Nyt oed bell yn ol hynny . ef a welei dðy vanaches
 310 yn dyuot y myðn . A chostrel yn llaðn o win gan y neill . a chweorth o
 vara cann gan y llall . 'Arglðydes' heb ðy 'duð a ðyr na bu y'r gðfent
 hðnt heno namyn y gymeint arall o uðyt a llyn' . Odyna yd aethant y
 uðytta . A pheredur a adnabu ar y vorðyn mynnu rodi idað ef o'r bðyt
 a'r llyn mðy noc y arall . 'Tydi vy chwaer' heb ef . 'Miui a ranaf y bðyt
 315 a'r llyn' . 'nac ef eneit' heb hi . 'mefyl ar vy maryf' heb ef 'onyt ef' .
 Peredur a gymerth attað y bara ac a rodes y baðb kystal a'e gilid . ac y
 velly heuyt o'r llyn y uessur ffiol . Gðedy daruot bðytta . 'da oed
 genhyfi' heb y peredur 'pei kaðn le esmðyth y gyscu' . ystauell a
 gyweirðyt idað . ac y gyscu yd aeth peredur . 'llyma chwaer' heb y
 320 gðeisson ðrth y vorðyn 'a gyghorðni itti' . 'Beth yð hynny' heb hi .

‘Mynet at y maccóy y’r ystafell yghot y ymgynníc idaó yn y wed y bo
 da ganthaó . ae yn wreic idaó ae yn orderch’ . ‘llyna’ heb hi ‘beth ny
 wedha . Miui heb achaós ym eiroet a gó . Ac ymgynníc o honaf inheu
 idaó ef ymlaen vyg gorderchu i ohonaó ef . ny allafi yr dim’ . ‘Dygó n y
 325 duó an kyffes’ heb óynt . ‘ony wney ti hynny ni a’th adaón ti y’th
 elynyon yma . [135]

Ar hynny kyfodi a wnaeth y voróyn y vyny d dan ellóg y
 dagreu a dyfot racdi y’r ystauell . A chan tóróf y dor yn agori . deffroi
 a oruc peredur . Ac yd oed y uoróyn a’e dagreu ar hyt y grudyeu yn
 330 redec . ‘Dywet vy chwaer’ heb y peredur . ‘py óylaó yssyd arnat tí’ .
 ‘dywedaf it arglóyd’ heb hi . ‘Vyn tat i bieoed y llys hon . a’r iarllaeth
 oreu yn y byt y danei . Sef yd oed mab iarll arall y’ m erchi inheu y’ m
 tat . Nyt aón inheu o’ m bod idaó ef . ny rodei vyn tat inheu o’ m hanuod
 nac idaó nac y neb . Ac nyt oed o plant y’ m tat namyn mihun . A
 335 góedy maró vyn tat ; y dygóydóys y kyfoeth y’ m llaó inheu . Hóyrach y
 mynnón i efo yna no chynt . Sef a oruc ynteu ryfelu arnafi a gorescyn
 vyg kyfoeth namyn yr vn ty hónn . A rac dahed y góyr a weleisti brodyr
 maeth imi . A chadarnhet y ty . ny cheit byth arnam tra barhaei uóyt a
 llyn . a hynny ry deryó . namyn mal yd oed y manachesseu a weleisti yn
 340 an porthi herwyd bot yn ryd udunt óy y wlat a’r kyfoeth . Ac weithon
 nyt oes udunt óynteu na bóyt na llyn . Ac nyt oes oet bellach auory yny
 del yr iarll a’e holl allu am pen y lle hón . Ac os miui a geif ef . ny byd
 góell vyn dihenyd no’ m rodi y weisson y veirch . A dyuot y ymgynníc
 ititheu arglóyd yn y wed y bo hygar genhyt yr bot yn nerth in y’ n dóyn
 345 odyma neu y an hamdiffyn ninheu yma’ . ‘Dos vy chwaer’ heb ef ‘y
 gyscu . Ac [136] nyt af y órthyt heb vn o hynny’ . Tra|chefyn y doeth y
 voróyn ac yd aeth y gyscu .

Trannoeth y bore kyfodi a wnaeth y voróyn a dyuot yn yd oed
 peredur a chyfarch góell idaó . ‘Duó a rodo da it eneit . a chwedleu
 350 genhyt’ . ‘nac oes namyn da arglóyd tra vych iach ti . A bot yr iarll a’e
 holl allu góedyr disgynnu órth y ty . Ac ny welas neb lle amlach pebyll
 na marchaó yn galó am arall y ymwan’ . ‘Je’ heb y peredur . ‘kyweirher
 iminheu vy march . A mi a gyfodaf’ . Y varch a gyóeiróyt idaó . ac
 ynteu a gyfodes ac a gyrchóys y weirglaó . A phan daó yd oed
 355 marchaó yn marchogaeth y varch a góedy dyrchafel aróyd ymwan .
 Peredur a’e byryaó dros pedrein y varch y’r llaó . A llawer a uryóys
 y dyd hónnó .

A phryt naón parth a diwed y dyd . ef a doeth marchaó arbennic
 y ymwan idaó . A bórb hónnó a oruc . naó a erchis hónnó . ‘póy óyt
 360 titheu’ heb y peredur . ‘Dioer’ heb ef ‘penteulu yr iarll’ . ‘beth yssyd o

gyfoeth y iarllles y' th vedyant ti' . 'Dioer' heb ef 'y trayan' . 'Je' heb ef
 'atuer idi trayan y chyfoeth yn llóyr ac a gefeist o da ohonað yn llóyr . a
 bóyt canhór ac eu llyn . Ac eu meirch ac eu harueu heno yn y llys idi . A
 thitheu yn garcharaðr idi . eithyr na bych eneituaedeu' . Hynny a gahat yn
 365 diannot . Y voróyn yn hyfryt lawen y nos honno . trayan y chyfoeth yn
 eidi . ac amylder o veirch ac arueu . [137] A bóyt a llyn yn y llys .
 Esmóythter tra uu da ganthunt a gymerassant . Ac y gyscu yd aethant .

Trannoeth y bore peredur a gyrchóys y weirglaðd . a lluosydd y
 dyd hónnó a uyrýs ef . A diwed y dyd ef a doeth marchaðc
 370 kymeredus arbennic . a bórb hónnó a oruc . A naðd a erchis hónnó . 'Pa
 vn óyt titheu' heb y peredur . 'Distein' heb ef . 'Beth yssyd y' th lað
 titheu o gyfoeth y uoróyn' . y trayan' heb ef . 'trayan y chyuoeth y'r
 uoróyn ac a gefeist o da o honað yn llóyr . A bóyt deu canhór ac eu llyn
 ac eu meirch ac eu harueu . A thitheu yn garcharaðr idi hi' . hynny yn
 375 diannot a gahat .

A'r trydyd dyd y doeth peredur y'r weirglaðd . A móy y dyd
 hónnó a uyrýs noc vn dyd arall . Ac yn y diwed ef a doeth y iarll y
 ymwan idað . ac ef a'e byrýs y'r llaðr . A naðd a erchis y iarll . 'Póy
 óyt titheu' heb y peredur . 'Nyt ymgelaf' heb ef . 'mi yð'r iarll' . 'Je' heb
 380 ef . 'cðbyl o'e iarllaeth y'r voróyn . A'th iarllaeth titheu heuyt yn
 achwanec . a bóyt trychanhór ac eu llyn ac eu meirch ac eu harueu . A
 thitheu yn y medyant' . ac uelly y bu peredur yn peri teyrngt a
 darystygedigaeth y'r voróyn teir óythnos . A góedy y chyweirað a'e
 gástatatau ar y chyfoeth . 'Gan dy ganhyat' heb y peredur 'mifi a
 385 gychwynaf y ymdeith' . 'Ae hynny vymraðt a vynny ti' . 'Je myn vvg=
 [138] cret . A pheí na bei o'th garyat ti ny bydón yma er meitin' .
 'Eneit' heb hi 'póy óyt titheu' . 'Peredur vab efraðc o'r gogled . Ac o dað
 nac gofit arnat nac enbytróyd . manac attaf i . a mi a'th amdiffynaf os
 gallaf' .

Odyna kychwynnu a oruc peredur . Ac ympell odynd af a gyuarfu
 ac ef marchoges . A march achul gochwys ydanei . A chyfarch góell a
 oruc y'r marchaðc . 'Pan deuy titheu vy chwaer' heb y peredur .
 Menegi a oruc idað yr ansaðd yd oed a'r kerdet hónnó . Sef oed honno
 góreic syberð llannerch . 'Je' heb y peredur 'mifi yð y marchaðc y
 395 kefeisti y gouut hónnó o'e achaðs . Ac edifar uyd y'r neb a'e gónaeth
 it' . Ac ar hynny nachaf varchaðc yn dyuot . Ac amouyn a pheredur a
 welsei y kyfryð varchaðc yd oed ef yn y ol . 'Tað a'th son' heb y
 peredur . 'Mi yd óyt yn y geissað . ac myn vvg cret góryon yð'r voróyn
 ohonofi' . Ymwan eissoes a orugant . A pheredur a uyrýs y marchaðc .
 400 Naðd a erchis ynteu . 'naðd a gehy gan vynet trach | gefyn fford y ry

uuost y venegi ry gael y vorðyn yn wiryon . Ac yn ðyneb=|werth idi hi dy
uðrb o honofi' . Y gret a rodes y marchaðc ar hynny .

Ac ynteu peredur a gerdaðd racdað . ac ar vnyd y ðrthað . ef a
welei gastell . A pharth a'r kastell y doeth . A gðan y porth a'e wayð a
405 oruc . Ar hynny ; llyma was gðineu teledið yn agori y porth . a meint
milðr a'e praffter yndað . ac oetran mab arnað . Pan dað peredur y'r
neuad . yd [139] oed gðreic vaðr deledið yn eisted ymyðn kadeir a llað
uorynyon yn amhyl yn y chylch . A llawen uu y wreicda ðrthað . A phan
uu amser mynet y uðyta ðynt a aethant . A gðedy bðyta . 'Da oed itti
410 vnben' heb y wreic 'mynet y gyscu y le arall' . 'Pony allaf i gyscu
yma' . 'Nað gðidon eneit' heb hi 'yssyd yna . ac eu tat ac eu mam gyt ac
ðynt . gðidonot kaer loyð ynt . ac nyt nes inni erbyn y dyd an dianc noc
an llad . ac neur deryð udunt gðerescyn a diffeithað y kyfoeth onyt yr vn
ty hðnn' . 'Je' heb y peredur 'yma y bydðn heno . Ac os gouut a dað . o
415 gallaf les mi a'e gðnaf . Afles ny wnað inheu' . Y gyscu yd aethant .

Ac y gyt a'r dyd peredur a glywei diaspat . A chyfodi yn gyflym
a oruc peredur o'e grys a'e laððr a'e gledyf am y vynðgyl ac allan y
doeth . A phan dað yd oed widon yn ymordiwes a'r gðylðr . ac ynteu
yn diaspedein . Peredur a gyrchðys y widon ac a'e trewis a chledyf ar y
420 pen . yny ledaðd y helym a'e ffenffestin mal dyscyl ar y phen . 'Dy
naðd peredur dec vab efraðc a naðd duð' . 'paham y gðdosti wrach mae
peredur ðyfi' . 'Tyghetuen a gðeledigaeth yð im godef gouut y genhyt .
ac y titheu kymryt march ac arueu y genhyf inheu . Ac y gyt a mi y
bydy yspeit yn dyscu itt varchogaeth dy varch [140] a theimlað dy
425 arueu' . 'Val hyn' heb ynteu 'y keffy naðd . Dy gret na wnelych gam
vyth ar gyfoeth y iarllles honn' . kedernit ar hynny a gymerth peredur .
A chan ganhat y iarllles kychwynnu gyt a'r widon y lys y gðidonot . Ac
yno y bu teir ðythnos ar vn tu . ac yna dewis y varch a'e arueu a
gymerth peredur . A chychwyn racdað ymdeith . A diwed y dyd ef a dað
430 y dyffryn . ac yn ðiben y dyffryn . ef a doeth y gudygyl meudðy . A
llawen uu y meudðy ðrthað . Ac yno y bu y nos honno .

Trannoeth y bore ef a gyfodes y vnyd . A phan dað allan yd oed
kawat o eira gðedy ry odi y nos gynt . A gwalch wyllt gðedy ry lad
hðyat yn tal y kudygyl . A chan tðrðf y march kyfodi y walch a
435 disgynnu bran ar y kic yr ederyn . Sef a oruc peredur ; sefyll . a
chyffelybu duhet y vran a gðynder yr eira a chochter y gðæt y wallt y
wreic uðyhaf a garei a oed kyn duhet a'r muchyd . a'e chnaðt y wynder
yr eira . a chochter y gðæt yn yr eira gðyn . y'r deu van gochyon yg
grudyeu y wreic uðyhaf a garei .

440 Ar hynny yd oed arthur a'e teulu yn y geissað ynteu peredur . 'A

- ádochi' heb yr arthur 'póy y marchaóc paladyr a seif yn y nant uchot' .
 'Arglóyd' heb yr vn 'mi a af y óybot póy yó' . yna y doeth y mackóy yn
 yd oed peredur a gofyn idaó beth [141] a wnaei yno a phóy oed . A rac
 445 meint medól peredur ar y wreic uóyhaf a garei ny rodes ateb idaó . Sef a
 wnaeth ynteu gossot a góayó ar peredur ac ynteu peredur a ymchoeles ar
 y maccóy [ac a'e góant] tros pedrein y varch y'r llaó . Ac olynol ef a
 doeth petwar marchaó[c] ar hugeint . Ac nyt attebei ef yr vn móy no[e]
 gylid namyn yr vn góare a phob vn . y wan ar vn gossot tros y varch y'r
 450 llaó . Ynteu gei a doeth attaó ef ac a dywaót yn disgethrin anhygar órth
 peredur . A pheredur a'e kymmerth a góayó dan y dóyen . Ac a'e byryóys
 ergyt maó y órthaó hyny torres y vreich a góahell y yscóyd . A thra
 yttoed ef yn y varólewic rac meint y dolur a gaóssei yd ymhoelaó y
 varch a thuth graóth ganthaó . A phan wyl paó o'r teulu y march yn
 455 dyuot heb y góar arnaó . y doethant ar vrys parth a'r lle y bu y gyfranc . A
 phan doethant yno ; y tybyassant ry lad kei . góelsont hagen or kaffe
 veddic y gyuanhei y ascórn ac a róymei y gymaleu yn da ; na hanbydei
 waeth . Ny symudaó peredur y ar y vedól móy no chynt yr góelet y penyal
 am pen kei . Ac y deuthpóyt a chei hyt ympebyll arthur . ac y peris arthur
 vedygyon kywrein attaó . Dróu uu gan arthur kyfaruot a chei y gofit hónnó .
 460 kany maó y karei . Ac yna y dywaót góalchmei 'ny dyliei neb kyffro
 marchaóc vrdaól y ar y me[142]dól y bei arnaó yn aghyfartal . kany
 atuyd ae collet ar dothoed idaó . neu ynteu yn medyllyaó am y wreic
 uóyhaf a garei . A'r aghyfartalóch hónnó ac atuyd a gyfaruu a'r góyr a
 amwelas ac ef yn diwethaf . Ac or byd da genhyt ti arglóyd miui a af y
 465 edrych a symudaó y marchaóc y ar y medól hónnó . Ac os velly y byd .
 mi a archaf idaó yn hygar dyuot y ymwelet a thi' . Ac yna y sorres kei
 ac y dywaót geireu dic keinuigenvs . 'Góalchmei' heb ef 'hyspys yó
 genhyfi y deuy ti ac ef herwyd y yafóyneu . clot bychan hagen ac etmyc
 yó itt oruot y marchaóc lludedic góedy blinhu yn ymlad . velly hagen y
 470 gorfuost ar lawer o nadunt óy . Ac hyt tra barhao genhyt ti dy tauaót
 a'th eireu tec . digaón vyd it o'r arueu . peis o uliant teneu ymdanat .
 Ac ny byd reit it torri na góayó na chledyf yr ymlad a'r marchaóc a
 geffych yn yr ansaó honno' . Ac yna y dywaót góalchmei órth gei . 'Ti a
 allut dywedut a uei hygarach pei as mynhut . Ac nyt attafi y perthyn itti
 475 dial dy ulóg a'th dicofeint . Tebic yó genhyfi hagen y dygafi y
 marchaóc gyt a mi heb torri na breich nac yscóyd imi' . Yna y dywaót
 arthur órth walchmei . 'mal doeth a phóyllic y dyweddy ti . A dos titheu
 ragot a chymer digaón o arueu ymdanat . A dewis dy varch' .
 480 Góiscaó a wnaeth [143] góalchmei ymdanaó a cherdet racdaó yn
 chweric ar gam y varch . parth a'r lle yd oed peredur . Ac yd oed ynteu

yn gorffowys *órth* paladyr y wayb ac yn medyllyab yr vn medól . Dyuot a
 wnaeth *gáalchmei* attab heb aróyd creulonder gantaab . Ac y dywaót
órthaab . ‘Pei *góypón* i bot yn da genhyt ti mal y mae da genhyf i mi a
 485 dyuot y ymwelet ac ef . A deu *ór* a doeth kyn no mi ar yr vn neges
 honno’ . ‘*Góir yóhynny*’ heb y peredur . ‘Ac anhygar y doethant · ymlad
 a wnaethant a mi . Ac nyd oed da genhyf inheu hynny . gyt ac nat oed da
 genhyf vyn *dóyn* y a[r] y medól yd oedón arnaab . yn medyllyab yd oedón
 490 am y wreic *uóyhaf* a garón . Sef *achaós* y doeth kof im hynny . yn edrych
 yd oedón ar yr eira . ac ar y vran . ac ar y dafneu o waet yr *hóyat* ar
 ladassei y walch yn yr eira . Ac yn medyllyab yd oedón bot yn gynhebic
góynhet [y *chnaót*] y’r eira . a duhet y *góallt* a’e haeleu y’r vran . a’r deu
 vann gochyon oed yn y grudyeu y’r deu dafyn waet’ . heb y *gáalchmei*
 ‘nyt oed anuonedigeid y medól *hónnó* . A *diry|ded* oed kynny bei da
 495 genhyt dy *dóyn* y arnaab’ . Heb y peredur ‘a *dyóedy* ti imi a *yttió* kei yn
 llys arthur’ . ‘*yttió*’ heb ynteu . ‘ef oed y *marchaóc* diwethaf a
 ymwanaó d a thi . Ac ny bu da y deuth idaab yr ymwan . torri a wnaeth
 [144] y wreic deheu a *gáahell* y *yscóyd* gan y *kóymp* a gafas o óth dy
 baladyr ti’ . ‘Je’ heb y peredur ‘ny’ m *taór* dechreu dial sarhaet y corr
 500 a’r gorres velly’ . Sef a wnaeth *gáalchmei* anryfedu y glybot yn
 dywedut am y corr a’r gorres . A *dynessau* attab a mynet *dóylaó*
mynógyll idaab . A gofyn *póy* oed y enó . ‘Peredur vab *efraóc* y’ m gelwir
 i’ heb ef . ‘A *thitheu póy óyt*’ . ‘*Gáalchmei* y’ m gelwir i’ heb ynteu .
 ‘*Da yó* genhyf dy welet’ heb y peredur . ‘dy glot ry *gigleu* ympob *gólat*
 505 o’r y ry fuum o *vilóryaeth* a *chywirdeb* a’th *getymdeithas* yssyd
adolóyn genhyf’ . ‘*keffy* myn *vyg* cret . A *dyro* *titheu* imi y teu’ . ‘ti
 a’e *keffy* . yn *llawen*’ heb y peredur .

Kychwyn a wnaethant ygyt yn hyfryt gyttuun parth a’r lle yd
 oed arthur . A *phan* *gigleu* gei eu bot yn dyfot . ef a *dywaót* . ‘Ma a
 510 *wydón* na *bydei* reit y walchmei ymlad a’r *marchaóc* . A *diryfed yó* idaab
kaffel clot . *Móy* a wna ef o’e eireu tec no nini o nerth an harueu’ . a
 mynet a wnaeth peredur a *gáalchmei* hyt yn lluest walchmei y diot eu
 harueu . A *chymryt* a wnaeth peredur vn *ryó* wisc a oed y walchmei . A
 mynet a wnaethant *la[ó]* yn *llaab* yn yd oed arthur . A *chyfarch góell* idaab .
 515 ‘*llyma arglóyd*’ heb y *gáalchmei* ‘y *gór* y buost ys *talym* o amser yn y
geissaab’ . ‘*Graessaab órthyt vnben*’ heb yr arthur ‘a *chyt* a mi y *trigye* .
 A *phe góypón* uot dy *gynnyd* val y bu ; nyt aut y *óthyfi* pan aethost .
Hónnó hagen a *darogannóys* y corr [145] a’r gorres it a uu *dróc* kei
 520 *órhunt* . A *thitheu* a’e *dieleist*’ . Ac ar hynny hyny vyd y *vrenhines* a’e
llaóuorynyon yn dyfot . A *chyfarch góell* a wnaeth peredur udunt . A

llawen uuant *bynteu* *brthað* a'e raessaðu a orugant . parch ac enrydet
maðr a wnaeth arthur am peredur . Ac y[m]choelut a orugant parth a
chaer llion .

525 A'r nos gyntaf y doeth peredur i gaer llion y lys arthur . ac y
doeth yd ydoed yn troi yn y gaer *gðedy* *bðyt* . Nachaf agharat lað
euraðc yn kyfaruot ac ef . 'myn *vvg* | *cret* *vy* *chwaer*' heb y peredur
'*morðyn* *hygar* *garueid* *ðyt* . A mi allðn arnaf dy garu yn *uðyhaf* *gðreic*
. *pei* *da* *genhyt*' . 'miui a rodaf *vvg* *cret*' heb hi 'val hyn . na charafi
530 *tidi* ac na'th *vynnaf* yn *tragywydaðl*' . 'Minheu a rodaf *vvg* *cret*' heb y
peredur . 'na dywedaf inheu eir vyth *ðrth* *gristyaðn* hyny adefych *titheu*
arnat *vvg* *caru* yn *uðyhaf* *gðr*' .

Tranoeth ef a gerdaðd peredur ymdeith . a'r priff fford ar hyt kefyn
mynyd maðr a dilynðys . Ac ar diben y mynyd ef a welei dyffryn *crðn* .
A gororeu y dyffryn yn goedaðc *karregaðc* . A *gðastat* y dyffryn oed yn
535 *weirglodeu* . a thired ar . *yrog* y *gðeirglodeu* a'r coet . Ac ymynwes y
coet y *gðelei* *tei* *duon* *maðr* *anuanaðl* eu *gðeith* . A disgynnu a wnaeth ac
arwein y varch tu a'r coet ac am talym o'r coet . ef a welei ochyr *carrec*
lem . A'r fford yn kyrchu ochyr y [146] *garrec* . A *lleð* yn *rðym* *ðrth*
gadðyn ac yn *kyscu* ar ochyr y *garrec* . A *phðll* *dðfyn* *athrugar* y *veint* a
540 *welei* *dan* y *lleð* . a'e loneit *yndað* o *escym* *dynyon* ac *anifeileit* . A
thynnu *cledyf* a wnaeth peredur a *tharað* y *lleð* . hyny *dygðyd* yn *dibin*
ðrth y *gadðyn* *uch* *pen* y *pðll* . Ar eil *dyrnaðt* *tarað* y *gadðyn* a *oruc*
hyny *tyrr* . Ac yny *dygðyd* y *lleð* yn y *pðll* . Ac ar *traðs* ochyr y *garrec*
arwein y varch a *oruc* peredur hyny doeth y'r dyffryn . Ac ef a welei
545 *am* *ganaðl* [*y* *d*]yffryn *kastell* *tec* . a *thu* a'r *kastell* y *deuth* . Ac ar
weirglaðd *ðrth* y *kastell* ef a welei *gðr* *llðyt* *maðr* yn *eisted* . *mðy* oed *noc*
gðr o'r a *welsei* *eiroet* . A *deu* was *ieueinc* yn *saethu* *karneu* eu *kyllyll* o
ascðrn *morvil* . y *neill* o *honunt* yn was *gðineu* . A'r *llall* yn was *melyn*
. A *dyfot* *racdað* a wnaeth yn yd oed y *gðr* *llðyt* . A *chyfarch* *gðell* a *oruc*
550 *peredur* *idað* . A'r *gðr* *llðyt* a *dywaðt* . 'mefyl ar varyf *vym* *porthaðr*' . Ac
yna y *deallaðd* peredur *pan* *yð* y *lleð* oed y *porthaðr* . Ac *yna* yd *aeth* y
gðr *llðyt* a'r *gðeisson* *gyt* ac ef y'r *kastell* . Ac yd *aeth* peredur *gyt* ac *ðy*
. A *lle* *tec* *enrydedus* a welei yno . A'r *neuad* a *gyrchassant* . A'r *byrdeu*
oed *gðedy* eu *dyrchafel* . A *bðyt* a *llyn* *ditlaðt* *arnadunt* . Ac ar hynny ef
555 a welei yn *dyuot* o'r *ystaffell* . *gðreic* *ohen* a *gðreic* *ieuanc* . A *mðyhaf*
gðraged o'r a *welsei* *eiroet* *oedynt* | Ac *ymolchi* a orugant a *mynet* y
uðy|ta . A'r *gðr* *llðyt* a *aeth* y *pen* y *bðrd* yn [147] *uchaf* a'r *wreic* *ohen*
yn *nessaf* *idað* . A *pheredur* a'r *uorðyn* a *dodet* *ygyt* . A'r *deu* was
ieueinc yn *gðassanaethu* ar *nadunt* . Ac *edrych* a wnaeth y *vorðyn* ar
560 *peredur* a *thristau* . A *gofyn* a *oruc* peredur y'r *vorðyn* *paham* yd oed *trist*

. 'Tydi eneit yr pan o yth weleis gyntaf . a gereis yn uóyhaf gó . A thost yó genhyf welet ar was kyn uonhedigeidet a thi y dihenyd a uyd arnat auory . A weleisti y tei duon llawer ymron y coet . Góyr yó y rei hynny y'm tat i oll . y gó llóyt racco . A cheóri ynt oll . Ac auory óynt a
 565 dygyforant am dy pen ac a'th ladant . A'r dyffryn crón y gelwir y dyffryn hón' . 'Oi a uoróyn tec a bery ti bot vym | march i a'm harueu yn vn llety a mi heno' . 'paraf yrof i a duó os gallaf yn llawen' . Pan uu amserach ganthunt kymryt hun no chyfedach ; y gyscu yd aethant . A'r voróyn a beris bot march peredur a'e arueu yn vn llety ac ef .

A thranoeth peredur a glywei gordyar góyr a meirch yg | kylch y kastell . A pheredur a gyfodes ac a wiscaó . y arueu ymdanaó . ac ymdan y varch . Ac ef a deuth y'r weirglaó . Ac y deuth [y] wreic ohen a'r voróyn at y gó llóyt . 'Arglóyd' heb óy . 'kymer gret y maccóy na dywetto dim a welas yma . A ni a uydón drostaó y keidó' . 'na
 575 chymeraf myn vgy cret' heb y gó llóyt . Ac ymlad a wnaeth peredur a'r llu . Ac er[148]byn echóyd neur daroed idaó llad trayan y llu heb argyweddu neb arnaó . Ac yna y dywaót y wreic ohen 'neur deryó y'r maccóy llad llawer o'th lu . a dyro naó idaó' . 'Na rodaf myn vgy cret' heb yr ynteu . A'r wreic ohen a'r voróyn tec y ar uóch y gaer yd oedynt yn edrych . Ac yn hynny ymgyfaruot o peredur a'r góas melyn a'e lad . 'Arglóyd' heb y voróyn . 'dyro naó y'r maccóy' . 'na rodaf yrof i a duó' . Ac ar hynny ymgyfaruot o peredur a'r góas góineu a'e lad . 'buassei well itti bei roessut naó y'r maccóy kyn llad dy deu vab . Ac
 585 abreid uyd ititheu dy hun or dienghy' . 'Dos titheu voróyn ac adolóc y'r maccóy rodi naó inni . kanyss roessam ni idaó ef' . A'r voróyn a doeth yn yd oed peredur ac erchi naó y that a oruc ac y'r saól a diaghyssei o'e wyr yn uyó . 'kehy dan amot mynet o'th tat a phaó o'r yssyd ydanaó y órha y'r amheraódyr arthur . ac y dywedut idaó pan yó peredur gó idaó a wnaeth y góassanaeth hónn' . 'Gónaón y | rofi a duó yn llaóen' . 'A chymryt bedyd ohonaóch . A minheu a anuonaf at arthur y erchi idaó rodi y dyffryn hón itti ac y'th etiued byth góedy ti' . Ac yna y doethant ymyón . A chyfarch góell a wnaeth y gó llóyt a'r wreic vaó y peredur . Ac yna y dywaót y gó llóyt . 'yr pan yttóyf yn medu y dyffryn [149] hónn . Mi ny weleis gristyaón a elei a'e
 595 eneit gantaó namyn ti . A ninheu a ón y órha y arthur ac y gymryt cret a bedyd' . Ac yna y dywaót peredur . 'diolchaf inheu y duó . na thorreis vy lló órth y wreic uóyhaf a garaf na dywedón vn geir órth gristyaón' . Trigyaó yno a wnaethant y nos honno .

Tranoeth y bore yd aeth y gó llóyt a'e nifer gantaó y lys arthur . Ac
 600 y górhayssant y arthur . ac y paranaó arthur eu bedydaó . Ac y

dywaŵt y gŵr llŵyt y arthur pan yŵ peredur a'e goruassei . Ac arthur a rodes y'r gŵr llŵyt a'e nifer y dyffryn o'e gynhal ydanaŵ ef mal yd erchis peredur . A chan ganhat arthur y gŵr llŵyt aeth ymdeith tu a'r dyffryn crŵn .

605 Peredur ynteu a gerdaŵd y bore tranoeth racdaŵ talym maŵr o diffeith heb gaffel kyfanhed . Ac yn y diwed ef a doeth y gyfanhed bychan amdlaŵt . Ac yno y clywei bot sarff yn gorwed ar vodrŵy eur . heb adel kyfanhed seith milltir o pop parth idi . Ac yd aeth peredur lle y clywei bot y sarff . Ac ymlad a wnaeth a'r sarff yn llityaŵcdrut ffenedicvalch .
610 Ac yn y diwed y lladaŵd . Ac y kymmerth y uodrŵy idaŵ ehun . Ac uelly y bu ef yn hir yn yr agherdet hŵnnŵ heb dywedut vn geir ŵrth neb ryŵ gristyaŵn . Ac hyny yttoed yn colli y liŵ a'e wed o tra hiraeth yn ol llys arthur a'r wreic uŵyhaf [150] a garei a'e getymdeithon .

Odyna y kerdaŵd racdaŵ y lys arthur . Ac ar y fford y kyfaruu ac ef teulu arthur a chei yn y blaen yn mynet y neges vdunt . Peredur a atwaenat paŵb o nadunt . Ac nyt atwaenat neb o'r teulu efo . 'Pan doy ti vnben' heb y kei . A dŵy weith a their | Ac nyt attebei ef . y wan a oruc kei a gŵayŵ trŵy y vordŵyt . A rac kymell arnaŵ dywedut a thorri y gret . mynet heibaŵ a oruc heb ymdiala ac ef . Ac yna y dywaŵt gŵalchmei . 'yprofi a duŵ gei . drŵc y medreist kyflauanu ar vaccŵy val hŵn yr na allei dywedut' . Ac ymhoelut tra|gefyfyn y lys arthur . 'Arglŵydes' heb ef ŵrth wenhŵyfar 'a weldy dryccet y gyflafan a oruc kei ar y maccŵy hŵnn yr na allei dywedut . Ac yr duŵ ac yprofi par y vedeginyaethu erbyn vyn dyfot tra|chefyfn . A mi a talaf y bŵyth it' . A
620 chyn dyuot y gŵyr oc eu neges ; ef a deuth marchaŵc y'r weirglaŵd y emyl llys arthur y erchi gŵr y ymwan . A hynny a gafas . A bŵrŵ hŵnnŵ a w[n]aeth . Ac ŵythnos y bu yn bŵrŵ marchaŵc beunyd .

A diwarnaŵt yd oed arthur a'e teulu yn dyfot y'r eglŵys . Sef y gŵelynt y marchaŵc gŵedy drychafel arŵyd ymwan | 'Haŵyr' heb yr
630 arthur 'myn gŵrhyt gŵyr nyt af odyma hyny gaffŵyf vy march a'm harueu y uŵrŵ y iaghŵr racco' . Yna yd aeth gŵeisson yn [151] ol y varch a'e arueu y arthur . A pheredur a gyfaruu a'r gŵeisson yn mynet heibaŵ . Ac a gymerth y march a'r arueu . a'r weirglaŵd a gyrchŵys . Sef a wnaeth paŵb o[e] welet ef yn kyfodi ac yn mynet y ymwan y'r
635 marchaŵc . mynet ar pen y tei a'r brynneu a lle aruchel y edrych ar yr ymwan . Sef a wnaeth peredur emneidaŵ a'e laŵ ar y marchaŵc y erchi idaŵ dechreu arnaŵ . A'r marchaŵc a ossodes arnaŵ . Ac nyt ysgoges ef o'r lle yr hynny . Ac ynteu peredur a ordinaŵd y varch ac a'e kyrchaŵd yn llityaŵcdrut engiryaŵlch[ŵ]erŵ awydualch . Ac a'e gŵant dymaŵt
640 gŵenŵyniclym tostdrut milŵreidffyrif y dan y dŵyen ac y drechefis o'e

gyfróy . ac y byryaðd ergyt maþr y þrthaþ . ac yd ymchoelaþd
 tra|chefyn ac yd edewis y march a'r arueu gan y gþeisson mal kynt . Ac
 ynteu ar y troet a gyrchaþd y llys . A'r mackþy mut y gelwit peredur
 yna . Nachaf agharat laþeuraþc yn kyfaruot ac ef . 'yprofi a duþ vnben ·
 645 oed glyssyn na allut dywedut . A pheu gallut dywedut mi a'th garþn yn
 uþyhaf gþr . Ac myn vvg cret kyn nys gellych . mi a'th garaf yn
 uþyhaf' . 'Duþ a talho it vy chwaer . myn vvg cret minheu a'th garaf ti'
 . Ac yna y gþybuþyt mae peredur oed ef . Ac yna y delis ef
 gedyndeithas a gþalchmei ac [152] ac owein vab vryen ac a phaþb o'r
 650 teulu . ac y trigyþys yn llys arthur .

Arthur a oed ygkaer llion ar þysc . A mynet a wnaeth y hela . A
 Aperedur gyt ac ef . A pheredur a ellygaþd y gi ar hyd . A'r ki a
 ladaþd yr hyd myþn diffeithþch . Ac ympen ruthur y | þrthaþ ef a welei
 arþyd kyfanhed . A thu a'r kyfanhed y death . ac ef a welei neuad . ac
 655 ar y drþs y neuad ef a welei tri gweis moel gethinyon yn gþare
 gþydbþyll . A phan death ymyþn . ef a welei teir morþyn yn eisted ar
 leithic . ac eurwiscoed ymdanunt mal y dyliei am dylwedogyon . ac ef
 a aeth y eisted attunt y'r lleithic . ac vn o'r morynyon a edrychaþd ar
 peredur yn graff . ac þylaþ a wnaeth . A peredur a ofynnaþd idi beth a
 660 þylei . 'Rac drycctet genhyf gþelet lleassu gþas kyn deccet a thi' . 'Pþy
 a'm lleassei i' . 'pei na bei hyt it arhos yn y lle hþn ; mi a'e dywedþn
 it' . 'Yr meint uo y gþrthret arnaf yn arhos mi a'e gþarandaþaf' . 'Y gþr
 yssyd tat inni bieu y llys hon . A hþnnþ a lad paþb o'r a del y'r llys hon
 heb y ganhat' . 'Py gyfryþ þr yþ aþch tat chwi pan allo lleassu paþb
 665 uelly' . 'Gþr a wna treis ac anuod ar y gymodogyon . ac ny wna iaþn y
 neb ymdanaþ' | ac yna y gþelei ef y gþeisson yn kyfodi ac yn arllþyssaþ
 y claþr o'r werin | ac ef a glywei tþrþf maþr . ac yn ol y tþrþf ef a welei
 þr du maþr vn|llygeityaþc yn dyfot ymyþn . A'r mo[153]rynyon a
 gyfodassant yn y erbyn a diot y wisc y amdanaþ a wnaethant . ac
 670 ynteu a aeth y eisted . A gþedy dyfot y bþyll idaþ ac arafhau edrych a
 oruc ar peredur . A gofyn pþy y marchaþc . 'Arglþyd' heb yr hitheu . 'y
 gþas teccaf a bonhedigeidaf o'r a welest eiroet . ac yr duþ ac yr dy
 syberwyt pþylla þrthaþ' . 'Yrot ti mi a bþyllaf ac a rodaf y eneit idaþ
 heno' . ac yna peredur a doeth attunt þrth y tan . ac a gymerth bþyt a
 675 llyn ac ymdidan a rianed a oruc . ac yna y dywaþt peredur gþedy y
 urþyscaþ . 'Ryfed yþ genhyf kadarnet y dywedy ti dy vot ; pþy a diodes
 dy lygat' . 'vn o'm kynedueu oed . Pþy bynnac a ofynhei imi yr hyn yd
 þyt ti yn y ofyn . ny chaffeï y eneit genhyf nac yn rat nac ar werth' .
 'Arglþyd' heb y uorþyn 'kyt dywetto efo ofered a brþysked a meddaþt
 680 parthret ac attat ti . kyþira y geir a dywedesti gynheu ac a edeweist

órthyfi' . 'A minheu a wnaŷ hynny yn llawen yrot ti . Mi a ataf y eneit idaŷ yn llawen heno' . Ac ar hynny y trigyassant y nos honno .

A thranoeth kyfodi a oruc y gŵr du . A gŵiscaŷ arueu ymdanaŷ . Ac erchi y peredur . 'kyfot dyn y vnyd y diodef agheu' heb y gŵr du .
 685 Peredur a dywaŷt wrth y gŵr du 'Gŵna y neill peth y gŵr du . os ymlad a vynny a mi . Ae diost dy arueu y ymdanat . Ae titheu a ro[154]dych arueu ereill im y ymlad a thi' . 'Ha dyn' heb ef . 'ae ymlad a allut ti pei kaffut arueu . kymer yr arueu a vynnych' . Ac ar hynny y deuth y uorŷyn ac arueu y peredur . a oed hoff ganthaŷ . Ac ymlad a wnaeth
 690 efo a'r gŵr du ; hyny uu reit y'r gŵr du erchi naŷd y peredur . 'y gŵr du ti a geffy naŷd tra uych yn dywedut im pŷy ŷyt a phŷy a tynnaŷd dy lygat' . 'Arglŷyd minheu a'e dywedaf . Yn ymlad a'r pryf du o'r garn . cruc yssyd a elwir y cruc galarus . ac yn y cruc y mae carn . Ac yn y garn y mae pryf . Ac yn lloŷcŷrn y pryf y mae maen . A rinwedeu y
 695 maen ynt . Pŷy bynnac a'e kaffei yn y neill laŷ ; a uynnei o eur ef a'e kaffei a'r llaŷ arall idaŷ . Ac yn ymlad a'r pryf hŷnnŷ y colleis i vy llygad . A'm henŷ inheu yŷ y du trahaŷc . Sef achaŷs y'm gelwit y du trahaŷc . nyt adŷn vn dyn y'm kylch nys treissŷn . A iaŷn nys gŷnaŷn y neb' . 'Je' heb y peredur 'py gybellet odyma yŷ y cruc a dywedy ti' .
 700 'Mi a rifaf yt ymdeitheu hyt yno . ac a dywedaf it py gybellet yŷ . Y dyd y kychwynnych odyma ti a doy y lys meibon y brenhin y diodeifeint' . 'Py ham y gelwir ŷy uelly' . 'Adanc llyn a'e llad vn weith beuny d . Pan elych odyno ti a deuy hyt yn llys iarlls y kampeu' . 'Py gampeu yssyd erni hi' . 'Trychanhŷr teulu yssyd idi . pob gŵr
 705 dieithyr a del y'r llys ef a dywedir [155] idaŷ kampeu y theulu . Sef achaŷs yŷ hynny y tri chanhŷr teulu a eisted yn nessaf y'r arglŷydes . Ac nyt yr amharch y'r gŷesteion . namyn yr dywedut campeu y theulu . Y nos y kychwynych odyno ti a ey hyt y cruc galarus . Ac yno y maent perchen trychant pebyll yg kylch y cruc yn kadŷ y pryf' . 'Can buost ormes yn gyhyt a hynny : mi a wnaŷ na bych byth bellach' . A'e lad a wnaeth peredur idaŷ . Ac yna y dywaŷt y vorŷyn a dechreussei ymdidan ac ef . 'bei bydut tlaŷt yn dyfot yma ; kyfoethaŷc uydut bellach o tressor y gŵr du a ledeist . A thi a wely y saŷl vorynyon hygar yssyd yn y llys hon . ti a gaffut orderchat ar yr vn y mynhut' . 'Ny deuthum i o'm gŷlat
 715 arglŷydes yr gŷreicca . namyn gŷeisson hygar a welaf yna . ymgyffelybet paŷb o honaŷch a'e gilyd mal y mynho . A dim oc aŷch da nys mynnaf . ac nyt reit im ŷrthaŷ' .

Odyno y kychŷynnaŷd peredur racdaŷ . Ac y doeth y lys meibon brenhin y diodeifeint . A phan deuth y'r llys ny welei namyn gŷraged . A'r
 720 gŷraged a gyfodes racdaŷ ac a uuont lawen ŷrthaŷ . Ac ar dechreu eu

hymdidan . ef a welei varch yn dyfot a chyfróy arnaó a chelein yn y
 kyfróy . Ac vn o'r góraged a gyfodes y uynyd ac a gymerth y gelein o'r
 kyfróy . ac a'e heneinaó d ymyón keróyn oed is [156] laó y drós a dófyf
 tóym yndi . Ac a dodes eli góerthuaó arnaó . A'r gó a gyfodes yn uyó .
 725 ac a deuth yn yd oed peredur a'e raessaó a oruc a bot yn llawen órthaó
 . A deu ór ereill a doethant y myón yn eu kyfróyau . A'r vn diwygyat a
 wnaeth y voróyn y'r deu hynny ac y'r vn gynt . Yna y gofy|naó peredur
 y'r vnben pyham yd oedynt uelly . Ac óynteu a dywedassant vot adanc
 ymyón gogof . A hónnó a ladei óy peuny d . Ac ar hynny y trigyassant y
 730 nos honno .

A thranoeth y kyfodes y maccóyaid racdunt . Ac yd erchis peredur
 yr móyn eu gordercheu y adel gyt ac óynt . óynt a'e gomedassant . 'Pei
 lledit ti yno ; nyt oed it a'th wnelei yn uyó drachefyn' . Ac yna y
 kerdassant óy racdunt . ac y kerdaó peredur yn eu hol . A góedy eu
 735 diflannu hyt nas góelei . Ac yna y kyfaruu ac ef yn eisted ar ben cruc ; y
 wreic teccaf o'r a welsei eiroet . 'Mi a ón dy hynt . mynet yd óyt y
 ymlad a'r adanc ac ef a'th lad . Ac nyt o'e deóred namyn o ystryó .
 Gogof yssyd idaó . A philer maen yssyd ar drós yr ogof . ac ef a wyl
 paó b o'r a del y myón . ac nys góyl neb efo . ac a llechwayó góenóynic
 740 o gyscaó y piler y llad ef baó b . A phei rodot ti dy gret vyc caru yn
 vóyhaf góreic mi a rodón it vaen val y góelut ti efo pan elut ymyón | Ac
 ny welei ef tydi' . 'Rodaf myn vyc cret' heb y peredur 'yr pan yth
 [157] weleis gyntaf . mi a'th gereis . A phy le y keissón i tydi' . 'Pan
 geissych ti viui ; keis parth a'r india' . Ac yna y diffllannóys y voróyn
 745 ymdeith góedy rodi y maen yn llaó peredur .

Ac ynteu a doeth racdaó parth a dyffryn auon . A gororeu y
 dyffryn oed yn goet . ac o pop parth y'r auon yn weirglodeu góastat . ac
 o'r neill parth y'r afon y góelei kadó o defeit góynnyon . ac o'r parth
 arall y góelei kadó o defeit duon . ac val y brefei vn o'r defeit góynnyon
 750 . y deuei vn o'r defeit duon dróod ac y bydei yn wen . ac val y brefei
 vn o'r defeit duon ; y deuei vn o'r defeit góynnyon dróod ac y bydei du
 . A phren hir a welei ar lan yr afon . A'r neill hanher oed idaó yn llosci
 o'r góreid hyt y vlaen . A'r hanher arall a deil ir arnaó . ac uch llaó hynny
 y góelei mackóy yn eisted ar pen cruc a deu vilgi vronwynyon vrychyon
 755 myón kynllyfan yn gorwed ger y laó . A diheu oed ganthaó na welsei
 eiroet maccóy kyteyrneidet ac ef . ac yn y coet gyfaróyneb ac ef y
 clywei ellgón yn kyfodi hydgant . A chyfarch góell a wnaeth y'r
 maccóy . A'r maccóy a gyfarchaó well y peredur . A their fford a welei
 peredur yn mynet y órth y cruc . y dóyfford yn vaó . A'r tryded yn llei .
 760 A gofyn a oruc peredur py le yd aei y teir fford . 'vn o'r ffyrd hyn a a

- y'm llys i . Ac vn o'r deu a gyghoraf i itti ae mynet [158] y'r llys o'r blaen at vylg gŵreic i yssyd yno ae titheu a arhoych yma a thi a wely y gellgŵn yn kymell yr hydod blin o'r coet y'r maes . A thi a wely y milgŵn goreu a weleist eiroet a gleŵhaf ar hydod yn y llad ar y dŵfyr ger an llaŵ .
- 765 A phan vo amser in mynet y'n bŵyt ; ef a daŵ vylg was a'm march y'm herbyn . A thi a geffy lewenyd yno heno' . 'Duŵ a talho it . ny thrigyaŵ namyn ragof yd af' . 'Yr eil fford a a y'r dinas yssyd yna yn agos . Ac yn hŵnnŵ y keffir bŵyt a llyn ar werth . A'r fford yssyd lei no'r rei ereill a a parth a gogof yr adanc' . 'gan dy ganhat vaccŵy parth ac yno yd afi' .
- 770 A dyfot a wnaeth peredur parth a'r ogof . A chymryt y maen yn y llaŵ asseu . A'e wayŵ yn y llaŵ deheu . Ac val y daŵ ymyŵn . Arganuot yr adanc a wnaeth a'e wan a gŵayŵ trŵydaŵ . A llad y penn . A phan daŵ ymaes o'r ogof . nachaf yn drŵs yr ogof y tri chetyndeith . A chyfarch gŵell a wnaethant y peredur . A dywedyt pan yŵ idaŵ yd oed darogan
- 775 llad yr ormes honno . A rodi y pen a wnaeth peredur y'r maccŵyeit . A chynnic a wnaethant ŵynteu idaŵ yr vn a dewissei o'e teir chwiorod yn briaŵt a hanher eu brenhinyaeth y gyt a hi . 'Ny deuthum i yma yr gŵreicca . A pheŵ mynhŵn vn wreic | ac atuyd aŵch whaer chŵi a vynnŵn yn gyntaf' .
- 780 A cherdet racdaŵ a wnaeth[h] [159] peredur ; ac ef a glywei tŵrŵf yn y ol . ac edrych a wnaeth ef yn y ol . ac ef a welei gŵr ar geffyn march coch ac arueu cochyon ymdanaŵ . A'r gŵr a doeth ar ogyfuch ac ef . a chyfarch gŵell a wnaeth y peredur o duŵ ac o dyn . ac ynteu peredur a gyfarchaŵd gŵell y'r maccŵy yn garedic . 'Arglŵyd dyuot y erchi itti yd ŵyfi' . 'Beth a erchy ti' heb y peredur . 'vylg kymryt yn ŵr itt' . 'Pŵy a gymerŵn inheu yn ŵr bei as kymerŵn' . 'Ny chelaf vylg kystlŵn ragot . Etlym gledyf coch y'm gelŵir . iarll o ystlys y dŵyrein' . 'Ryfed yŵ genhyfi ymgynnic ohonaŵt yn ŵr y ŵr ny bo mŵy y gyfoeth no thi . nyt oes iminheu namyn iarllaeth arall . A chanys gŵiŵ genhyt dyfot yn ŵr imi . mi a'th gymeraf yn
- 790 llawen' . ac y doethant parth a llys yr iarlls . A llawen uuŵyt ŵrthunt yn y llys . A dywedut ŵrthunt a wnaethpŵyt . nat yr amharch arnunt y dodit is llaŵ y teulu ; namyn kynnedyf y llys a oed y velly . kanys y neb a uyrrei y thrychanhŵr teulu hi ; bŵyta a gaffeŵ yn nessaf idi a hi a'e karei ef yn uŵyhaf gŵr . A gŵedy y bŵrŵ o peredur . y thrychanhŵr teulu y'r llaŵr . ac
- 795 eisted ar y neill laŵ . 'Y diolchaf y duŵ kaffes gŵas kyn deccet a chyn deŵret a thi . kany chefeis [160] y gŵr mŵyhaf a garŵn' . 'Pŵy oed y gŵr mŵyhaf a garut titheu' . 'Myn vylg cret etlym gledyf coch oed y gŵr mŵyhaf a garŵn i . ac nys gŵeŵeis eiroet' . 'Dioer' heb ef 'ketyndeith imi yŵetlym . A llyma efo . ac yr y uŵyn ef y deuthum i y whare a'th teulu . ac ef a'e
- 800 galleŵ yn well no mi bei as mynhei . A minheu a'th rodaf titheu idaŵ ef' .

'Duó a diolcho ititheu vaccóy tec . a minheu a gymerhaf y górh móyhaf a garaf' . A'r nos honno kyscu a wnaeth etlym a'r iarllles ygyt .

- 805 A thranoeth kychwynnu a wnaeth peredur parth a'r cruc galarus . 'Myn dy laó ti arglóyd mi a af y gyt a thi' . heb yr etlym . óynt a doethant raddunt hyt y lle y góelynt y cruc a'r pebylleu . 'Dos' heb y peredur 'at y góyr racco' órth etlym . 'Ac arch udunt dyfot y órhau imi' . ef a deuth etlym attunt . Ac a dywaót val hyn . 'Doóch y órha y'm harlóyd i' . 'Póy yó dy arglóyd ti' heb yr óynt . 'Peredur baladyr hir yó fy arglóyd i' heb yr etlym .
- 810 'Pei dilyetus difetha kennat nyt aut ti trachefyn yn vyó at dy arglóyd ; am erchi arch mor trahaus y vrenhined a ieirll a baróneit a dyfot y órhau y'th arglóyd ti' . Etlym a deuth traygefyn at peredur . Peredur a erchis idaó vynet traegefyn attunt y rodi dewis vdunt ae górhau [161] idaó ae ymwan ac ef . óynt a dewissyssant ymwan ac ef . A pheredur a uyryaódd perchen cant pebyll y dyd hónnó y'r llaórh . A thranoeth ef a uyryaódd perchen cant ereill y'r llaórh . A'r trydyd cant a gaóssant yn eu kyghor górhau y peredur . A pheredur a ofynaódd udunt . beth a wneynt yno . Ac óynt a dewedassant pan yó góarchadó y pryf hyny vei varó . 'Ac yna ymlad a wnaem ninheu am y maen . A'r neb a uei trechaf o'honam a gaffei y maen' . 'Aroóch vi
- 820 yma . mi a af y ymwelet a'r pryf' . 'Nac ef arglóyd' heb óynt 'aón ygyt y ymlad a'r pryf' . 'Je' heb y peredur 'ny mynnaf i hynny ; pei lledit y pryf ny chaón i o glot móy noc vn ohonaóch chwitheu' . A mynet a wnaeth y'r lle yd oed y pryf a'e lad ; a dyfot attunt óynteu . 'kyfrifóch aóch treul yr pan doethoch yma | A mi a'e talaf ióch ar eur' heb y peredur . Ef a dalaódd udunt kymeint ac a dywaót paó y dylu ohonaó . Ac nyt erchis dim udunt eithyr adef eu bot yn wyr idaó . Ac ef a dywaót órth etlym 'at y wreic uóyhaf a gery yd ey ti . A minheu a af ragof . Ac a dalaf it dyfot yn ór im' . Ac yna y rodes ef y maen y etlym . 'Duó a talho it ha róydheyt duó ragot' .
- 830 Ac ymdeith yd aeth peredur . Ac ef a deuth y dyffryn afon teccaf a welsei eiroet . A llawer o pebylleu amlió a welei yno . A ryfedach ganthaó no hynny góelet y saól a welei o velineu ar dófyr a melineu góynt . Ef a gyhyrdaódd ac ef górh góineu maórh a góeith saer arnaó . A gofyn póy oed a oruc peredur . 'Pen melinyd óyfi ar y melineu racco oll' . 'A gaffafi lety genhyt ti' heb [162] y peredur . 'keffy' heb ynteu 'yn llawen' . Ef a deuth y ty y melinyd ac ef a welas llety hoff tec y'r melinyd . Ac erchi a wnaeth peredur aryant yn echóyn y'r melinyd y brynu bóyt a llyn idaó ac y tylóyth y ty . Ac ynteu a talei idaó kyn y vynet odyno . Gofyn a oruc y'r melinyd py achaós yd oed y dygyfor
- 840 hónnó . Y dywaót y melinyd órth peredur . 'Mae y neill peth . Ae tydi

yn *ŵr* o bell ; ae titheu yn ynuyt . Yna y mae amherodres cristinobyl
vaŵr . Ac ny myn honno namyn y *gŵr* deŵraf ; canyt reit idi hi da . Ac ny
ellit dŵyn bŵyt y'r saŵl vilyoed yssyd yma . ac o achawb hynny y mae y
saŵl velineu' . A'r nos honno kymryt esmŵythter a wnaethant .

- 845 A thranoeth kyfodi y uynyd a wnaeth peredur . A *gŵiscaŵ*
ymdanaŵ ac ymdan y varch . y vynet y'r *tŵrneimeint* . Ac ef a welei
bebyll ym plith y pebylleu ereill teccaf o'r a welsei eiroet . A morŵyn
tec a welei yn ystynnu y phen trŵy ffenestyr ar y pebyll . Ac ny welsei
eiroet morŵyn tegach . Ac eurwisc o bali ymdanei . Ac edrych a wnaeth
850 ar y vorŵyn yn graff . a mynet y charyat yndaŵ yn vaŵr . Ac velly y bu
yn edrych ar y vorŵyn o'r bore hyt hanher dyd . Ac o hanher dyd hyny
oed pryt naŵn . Ac yna neur daroed y *tŵrneimeint* . A dyfot a oruc y lety
a thynnu a oruc y arueu y amdanaŵ | Ac erchi aryant y'r melinyd yn
echŵyn . A dic uu wreic y melinyd *ŵrth* peredur . Ac eissoes y melinyd a
855 rodes aryant yn echŵyn idaŵ . A thranoeth y *gŵnaeth* yr vn wed . ac a
wnathoed y dyd gynt . A'r nos [163] honno y doeth o'y lety . Ac y
kymerth aryant yn echŵyn y gan y melinyd . A'r trydyd dyd pan yttoed
yn yr vn lle yn edrych ar y vorŵyn . ef a glywei dyrnaŵt maŵr rŵg
yscŵyd a mynŵgyl a mynybyr bŵyall . A phan edrychaŵd traegefyn ar y
860 melinyd . Y melinyd a dywaŵt *ŵrthaŵ* . 'Gŵna y neyll peth' heb y
melinyd 'ae tydi a tynho dy penn ymdeith . Ae titheu a el y'r
tŵrneimeint' . A gowenu a wnaeth peredur ar y melinyd . A mynet y'r
tŵrneimeint . Ac a gyfarfu ac ef y dyd *hŵnnŵ* ; ef a'e byryaŵd oll y'r
llaŵr ŵynt . A chymeint ac a vyryaŵd . a anuones y *gŵyr* yn anrec y'r
865 amherodres . a'r meirch a'r arueu yn anrec y wreic y melinyd yr
ymaros am y haryant echŵyn . Dilin a oruc peredur y *tŵrneimeint* hyny
vyryaŵd paŵb y'r llaŵr . Ac a vyryŵys ef y'r llaŵr . anuon y *gŵyr* a oruc
y garchar yr amherodres . A'r meirch a'r arueu y wreic y melinyd yr
ymaros am yr aryant echŵyn .
- 870 Yr amherodres a anuones at varchaŵc y velin . y erchi idaŵ dyfot
y ymwelet a hi . A ffallu a wnaeth y'r gennat gyntaf . A'r eil a aeth
attaŵ . A hitheu y trydyd weith a anuones cant marchaŵc y erchi idaŵ
dyuot y ymwelet a hi . Ac ony delhei o'e vod . erchi udunt y dŵyn o'e
anuod . Ac ŵynt a doethant attaŵ ac a dywedassant eu kenhadŵri *ŵrth* yr
875 amherodres . Ynteu a wharyaŵd ac ŵynt yn da . ef a baraŵd eu rŵyamaŵ
rŵy[164]mat iŵrch . Ac eu bŵrŵ yg claŵd y velin . A'r amherodres a
ofynnaŵd kyghor y ŵr doeth oed yn y chyghor . A *hŵnnŵ* a dywaŵt *ŵrthi*
; 'mi a af attaŵ ar dy gennat' . A dyfot at peredur a chyfarch *gŵell* idaŵ .
Ac erchi idaŵ yr mŵyn y orderch dyfot y ymwelet a'r amherodres . Ac
880 ynteu a deuth ef a'r melinyd . Ac yn y gyfeir gyntaf y deuth y'r pebyll

eisted a wnaeth . A hitheu a deuth ar y neill lað . A byr ymdidan a uu y
 rygthunt . A chymryt canhat a wnaeth peredur . A mynet o'e lety .
 Tranoeth ef a aeth y ymwelet a hi . A phan deuth y'r pebyll . nyt oed
 gyfeir ar y pebyll a uei waeth y gyweirdeb no'e gilyd . kany wydynt ðy
 885 py le yd eistedei ef . Eisted a oruc peredur ar neill lað yr amherodres .
 Ac ymdidan a wnaeth yn garedic . Pan yttoedynt uelly . ðynt a welynt
 yn dyfot y myðn gðr du a gorflðch eur yn y lað yn llaðn o win . A
 dygðydað a oruc ar pen y lin ger bron yr amherodres . Ac erchi idi nas
 rodei onyt y'r neb a delei y ymwan ac efo ymdanei . A hitheu a edrychaðd
 890 ar peredur . 'Arglðydes' heb ef ; 'moes imi y gorulðch' . Ac yfet y gwin
 a wnaeth . A rodi y gorflðch y wreic y melinyd . A phan yttoedynt uelly
 ; nachaf ðr du oed uðy no'r llall . Ac ewin pryf yn y lað ar weith
 gorflðch a'e loneit o win . A'e rodi y'r amherodres . Ac erchi idi nas
 rodei onyt y'r neb a ymwanei ac ef . 'Arglðydes' heb y peredur 'moes
 895 imi' . A'e rodi y peredur . a [165] wnaeth hi . Ac ywet y gwin a oruc
 peredur . A rodi y gorflðch y wreic y melinyd . Pan yttoedynt uelly .
 nachaf gðr pengrych coch a oed uðy noc vn o'r gðyr ereill . A gorflðch
 o vaen crissant yn y lað a'e loneit o win yndað . A gostðg ar pen y lin
 a'e rodi yn llað yr amherodres . Ac erchi idi nas rodei onyt y'r neb a
 900 ymwanei ac efo ymdanei . A'e rodi a wnaeth hitheu y peredur . Ac
 ynteu a'e hanuones y wreic y melinyd . Y nos honno mynet y letty .

A thrannoeth gðiscað ymdanað ac am y varch . A dyfot y'r
 weirglaðd . A llad y trywyr a oruc peredur . Ac yna y deuth y'r pebyll . A
 hitheu a dywaðt ðrthað . 'Peredur tec coffa y gret a rodeist ti imi pan
 905 rodeis i itti y maen pan ledeist ti yr adanc' . 'Arglðydes' heb ynteu 'gðir
 a dyweddy . A minheu a'e coffaaf' . Ac y gðledychðys peredur gyt a'r
 amherodres pedeir blyned ar dec megys y dyweit yr ystorya .

Arthur a oed ygkaer llion ar ðysc priflyys idað . Ac yglhanaðl llaðr y
 910 neuad yd oed petwar gðyr yn eisted ar len o bali . Owein vab
 vryen . A gwalchmei vab gðyar . A hywel vab emyr llydað . A pheredur
 baladyr hir . Ac ar hynny ðynt a welynt yn dyfot ymyðn morðyn
 bengrych du ar gefyn mul melyn . A charreieu anuanaðl yn y llað yn
 gyrru y mul . A phryt anuanaðl agharueid arnei . Duach oed y hðyneb
 a'e dðylað ; no'r hayarn [166] duhaf a darffei y bygu . Ac nyt y llið
 915 hacraf ; namyn y llun . Grudyeu aruchel ac ðyneb kyccir y waeret . A
 thrðyn byr ffroenuoll . A'r neill lygat yn vrithlas tra theryll . A'r llall yn
 du val y muchyd ygheuhynt y phen . Danhed hiryon melynynon melynach
 no blodeu y banadyl . A'e chroth yn kychwynnu o gledyr y dðy vron yn
 uch no'e helgeth . Ascðrn y chefyn oed ar weith bagyl . Y dðy glun
 920 oed yn llydan yscyrnic . Ac yn vein oll o hynny y waeret . eithyr y traet

a'r glinyeu oed vras | Kyfarch góell y arthur a'e teulu oll eithyr y
 peredur a oruc . Ac órth peredur y dywaót geireu dic anhygar . 'Peredur
 ny chyfarchaf i well itti . kanys dylyy . Dall uu y tyghetuen pan rodes itti
 daón a chlot | Pan doethost y lys y brenhin cloff a phan weleist yno y
 925 maccóy yn dón y góayó llifeit . Ac o vlaen y góayó dafyn o waet . A
 hónnó yn redec yn rayadyr hyt yn dón y maccóy . Ac enryfedodeu
 ereill heuyt a weleist yno . Ac ny ofynneisti eu hystyr nac eu hachaós .
 A pheu as gofynnud . iechyt a gaffei y brenhin . A'e gyfoeth yn hedóch .
 A bellach bróydreu ac ymladeu a cholli marchogyon . Ac adaó góraged
 930 yn wedó . A rianed yn diossymdeith a hynny oll o'th achaós ti' .

Ac yna y dywaót hi órth arthur . 'gan dy ganhat arglóyd pell yó
 vy llety odyma nyt amgen ygkastell syberó . ny ónn a glyweist yórthaó .
 [167] Ac yn hónnó y mae whech marchaó a thrugeint a phym cant o
 varchogyon vrdaó . A'r wreic vóyhaf a gar pob vn gyt ac ef . A phóy
 935 bynhac a vynho ennill clot o arueu ac o ymwan ac o ymlad ef a'e keiff
 yno os dirper . A vynnei hagen arbenhicróyd clot ac etmyc . gón y lle y
 kaffei . kastell yssyd ar uynyd amló . Ac yn hónnó y mae moróyn . Ac
 yn y gyfeistydyadó yd yttys . A phóy bynhac a allei y rydhau ; pen clot y
 byt a gaffei' . Ac ar hynny kychwynu ymdeith a oruc . Heb y
 940 góalchmei . 'myn vyc | cret ny chysgaf hun lonyd nes góybot a allóyf
 ellóg y voróyn' . A llaóer o teulu arthur a gyt tun|naó ac ef . Amgen
 hagen y dywaót peredur . 'Myn vyc cret ny chyscaf hun lonyd nes
 góybot chwedyl ac ystyr y góayó y dywaót y voróyn du ymdanaó' .

A phan yttoed paó yn ymgyweiraó . nachaf uarchaó yn dyfot y'r
 945 porth a meint miló a'e angerd yndaó yn gyweir o varch ac arueu . Ac a
 deuei racdaó ac a gyfarchei well y arthur a'e teulu oll eithyr y
 walchmei . Ac ar yscóyd y marchaó yd oed taryan eurgróydry . A
 thraóst o lassar glas yndi . Ac vn llió a hynny yd oed y arueu oll . Ac ef
 a dywaót órth walchmei . 'Ti a ledeist vy arglóyd o'th tóyll a'th vrat . A
 950 hynny mi a'e profaf arnat' . kyfodi a wnaeth góalchmei y vynyd . 'llyma'
 heb ef 'vyc góystyl y'th erbyn ae yma ae yn y lle y mynhych nat óyf na
 thóylló na bradó' . 'kerbron y brenhin yssyd arnafi [168] y mynhaf
 bot y gyfranc y rofi a thi' . 'yn llawen' heb y góalchmei 'dos ragot . mi
 y'th ol' . Racdaó yd aeth y marchaó . Ac ymgyweiraó a wnaeth
 955 góalchmei . A llawer o arueu a gynigóyt idaó . Ac ny mynnaó onyt y rei
 ehun . Góiscaó a wnaeth góalchmei a pheredur ymdanunt ac y
 kerdassant yn y ol o achaós eu ketymdeithas a meint yd ymgerynt . Ac
 nyt ymgynhalysant ygyt ; namyn pob vn yn y gyfeir .

Góalchmei yn ieuencit y dyd a deuth y dyffryn . Ac yn y dyffryn y
 960 góelei kaer a llys uaó o uyón y gaer . A thyreu aruchelualch yn y

chylchyn . Ac ef a welei varchaŵc yn dyfot y'r porth allan y hela y ar
 palfrei gloyŵdu ffroenuoll ymdeithic . A rygig wastatualch escutlym
 ditramgŵyd ganthaŵ . Sef oed hŵnnŵ ; y gŵr bieoed y llys . kyfarch
 gŵell a wnaeth gŵalchmei idaŵ . 'Duŵ a rotho da it vnben . A phan doy
 965 titheu' . 'pan deuaf' heb ef 'o lys arthur' . 'Ae gŵr y arthur ŵyt ti' . 'Je
 myn vvg cret' heb y gŵalchmei . 'Mi a ŵnn gyghor da it' heb y marchaŵc
 ; 'blin a lludedic y'th welaf . dos y'r llys ac yno y trigy heno . os da
 genhyt' . 'Da arglŵyd a duŵ a talho it' . 'hŵde vodrŵy yn arŵyd at y
 porthaŵr . A dos ragot y'r tŵr racco . A chwaer yssyd iminheu yno' .

970 Ac y'r porth y doeth gŵalchmei . a dangos y vodrŵy a wnaeth . A
 chyrchu y tŵr . A ffan daŵ yd oed ffyryftan maŵr yn llosci . A fflam oleu
 uchel difŵc o honaŵ . A morŵyn uaŵrhydic telediŵ yn eisted ymyŵn
 kadeir ŵrth y tan . A'r vorŵyn a uu lawen ŵrthaŵ a'e raessaŵu a oruc a
 chychwynu yn y [169] erbyn . Ac ynteu a aeth y eisted ar neill laŵ y
 975 vorŵyn . eu kinyaŵ a gymersant .

A gŵedy eu kinyaŵ . dala ar ymdidan hygar a orugant . A phan
 yttoedynt uelly . llyma yn dyfot ymyŵn attunt gŵr gŵynllŵyt telediŵ .
 'Oi a achenoges butein' heb ef . 'bei gŵyputi iaŵnet itt chware ac eisted
 980 gyt a'r gŵr hŵnnŵ . nyt eistedut ac ny chwaryut' . A thynnu y pen allan
 ac ymdeith . 'A vnben' heb y vorŵyn 'pei gŵnelut vvg kyghor i rac
 ofyn bot pyt gan y gŵr it . ti a gayut y drŵs' heb hi . Gŵalchmei a
 gyfodes y vynydd . A phan daŵ tu a'r drŵs . yd oed y gŵr ar y trugeinuett
 yn llaŵn aruaŵc yn kyrchu y tŵr y vynydd . Sef a oruc gŵalchmei ; a
 chlaŵr gŵydbŵyll diffryt rac dyfot neb y vynydd hyny doeth y gŵr o hela
 985 . Ar hynny llyma y iarll yn dyuot . 'Beth yŵ hyn' heb ef . 'peth hagyr'
 heb y gŵr gŵynllŵyt . 'bot yr achenoges racco educher yn eisted ac yn
 yfet gyt a'r gŵr a ladaŵd aŵch tat . A gŵalchmei vab gŵyar yŵ ef' .
 'Peidŵch bellach' heb yr iarll 'miui a af y myŵn' . Y iarll a uu lawen ŵrth
 walchmei . 'A vnben' heb ef . 'kam oed it dyfot y an llys o gŵyput lad an
 990 tat o honot . kyny allom ni y dial ; duŵ a'e dial arnat' . 'Eneit' heb y
 gŵalchmei ; 'llyna mal y mae am hynny . Nac y adef llad aŵch tat chwi
 nac y diwat ny deuthum i . Neges yd ŵyf i yn mynet y arthur . ac imihun .
 Archafi oet ulŵydydd hagen hyny delhŵyf o'm neges . Ac yna ar vvg cret
 vyn | dyfot y'r llys hon y wneuthur vn [170] o'r deu ae adef ae wadu' .
 995 Yr oet a gafas yn llawen . Ac yno y bu y nos honno .

Tranoeth kychwyn ymdeith a oruc . Ac ny dyweit yr istorya am
 walchmei hŵy no hynny . yn y gyfeir honno .

A pheredur a gerdaŵd racdaŵ . crŵydraŵ yr ynys a wnaeth peredur y
 geissaŵ chwedlydyaeth y ŵrth y vorŵyn du . Ac nys kauas . Ac ef a
 1000 deuth y tir nys atwaenat myŵn dyffryn auon . Ac val yd yttoed yn

kerdet y dyffryn . ef a welei varcha**ŵc** yn dyfot yn y erbyn ac ar**ŵy**d
 bala**ŵc** arna**ŵ** . Ac erchi y vendith a wnaeth . ‘Och a truan’ heb ef ‘ny
 dylyy gaffel bendith ; ac ny ffr**ŵy**tha it . am wisca**ŵ** arueu dyd kyfuch
 a’r dyd hedi**ŵ**’ . ‘A phy dyd y**ŵ** hedi**ŵ**’ heb y peredur . ‘Du**ŵ** g**ŵ**ener
 1005 croclith y**ŵ** hedi**ŵ**’ . ‘Na cheryd vi ny wyd**ŵn** hynny . Bl**ŵy**dyn y hedi**ŵ**y
 kychwynneis o’**m** g**ŵ**lat’ . Ac yna disgynnu y’r lla**ŵ**r a wnaeth ac
 arwein y varch yn y la**ŵ** . A thalym o’r prifford a gerda**ŵd** hyny gyfaruu
 ochelfford ac ef . Ac y’r ochelford tr**ŵy** y coet . A’r parth arall y’r coet .
 ef a welei gaer uoel ac ar**ŵy**d kyfanhed a welei o’r gaer . A pharth a’r
 1010 gaer y doeth . Ac ar borth y gaer y kyfaruu ac ef y bala**ŵc** a gyfaruuassei
 ac ef kyn no hynny . Ac erchi y vendith a oruc . ‘bendith du**ŵ**it’ heb ef
 . ‘A ia**ŵ**nach y**ŵ** kerdet uelly . A chyt a mi y bydy heno’ . A thrigya**ŵ** a
 wnaeth peredur y nos honno .

Trannoeth arofun a wnaeth peredur ymdeith . ‘nyt dyd hedi**ŵ**y
 1015 neb y gerdet . ti a udy gyt | a mi hedi**ŵ** ac avory a threnhyd . A mi a
 dywedaf it y kyfar**ŵy**dyt [171] goreu a all**ŵy**f am yr hynn yd **ŵy**t yn y
 geissa**ŵ**’ . A’r petweryd dyd arofun a wnaeth peredur y ymdeith . Ac
 adol**ŵn** y’r bala**ŵc** dywedut kyfar**ŵy**dyt y **ŵr**th gaer yr enryfedodeu .
 ‘Kymeint a **ŵy**p**ŵy**fi . mi a’e dywedaf it . Dos dros y mynyd racco . A
 1020 thu h**ŵ**nt y’r mynyd y mae afon . Ac yn dyffryn yr auon y mae llys
 brenhin . Ac yno y bu y brenhin y pasc . Ac or keffy yn vn lle chwedyl
 y | **ŵr**th gaer yr enryfedodeu . ti a’e keffy yno’ .

Ac yna y kerda**ŵd** racda**ŵ** ac y deuth y dyffryn yr afon . Ac y
 kyfaruu ac ef nifer o wyr yn mynet y hela . Ac ef a welei ymplith y
 1025 nifer g**ŵr** urdedic . A chyfarch g**ŵ**ell ida**ŵ** a oruc peredur . ‘Dewis ti
 vnben ae ti a elych y’r llys . Ae titheu dyuot gyt a mi y hela . Ae
 minheu a yrraf vn o’r teulu y’th orchymyn y verch yssyd im yno . y
 gymryt b**ŵy**t a llyn hyny del**ŵy**f o hela . Ac or byd dy negesseu hyt y
 gall**ŵy**fi eu kaffel ; ti a’e keffy yn lla**ŵ**en’ . A gyrru a wnaeth y brenhin
 1030 g**ŵ**as byrr velyn gyt ac ef . A phan doethant y’r llys . yd oed yr
 vnbennes g**ŵ**edy kyfodi ac yn mynet y ymolchi . Ac y deuth peredur
 racda**ŵ** . Ac y graessa**ŵa****ŵd** hi peredur yn llawen . A’e gynn**ŵ**ys ar y
 neilla**ŵ** . A chymryt eu kinya**ŵ** a orugant . A pheth bynhac a dywettei
 Peredur **ŵr**thi ; wherthin a wnai hitheu yn vchel . mal y clywei pa**ŵ**b o’r
 1035 llys . Ac yna y dywa**ŵd** y g**ŵ**as byrruelyn **ŵr**th yr vn[172]bennes . ‘Myn
 v**ŵy**g cret’ heb ef ‘or bu **ŵr** itti eiroet y macc**ŵy** h**ŵ**nn a uu . ac ony bu **ŵr**
 it ; mae dy vryt a’th ued**ŵl** arna**ŵ**’ . A’r g**ŵ**as byrr|velyn a aeth parth a’r
 brenhin . Ac ynteu a dywa**ŵt** . Mae tebyccaf oed ganta**ŵ** vot y macc**ŵy** a
 gyfarfu ac ef yn **ŵr** o’e verch . ‘Ac onyt g**ŵr** mi a tebygaf y byd g**ŵr** idi
 1040 yn y lle onyt ymogely racda**ŵ**’ . ‘Mae dy gyghor ti was’ . ‘Kyghor y**ŵ**

genhyf ellóg deŵrwy am y pen a'e dala hyny ɔyppych diheurɔyd am
 hynny' . Ac ynteu a ellygaɔd gɔyr am pen peredur o'e dala ac y doddi y
 myn geol . A'r vorɔyn a doeth yn erbyn y that ac ofynnaɔd idaɔ py
 1045 achaɔs y parassei karcharu y maccɔy o lys arthur . 'Dioer' heb ynteu
 'ny byd ryd heno nac auory na threnhyd ac ny daɔ o'r lle y mae' . Ny
 ɔrthneuaɔd hi ar y brenhin yr hyn a dywaɔt . A dyfot at y maccɔy . 'Ae
 anigryf genhyt ti dy vot yma' . 'Ny'm toreï kyny bydɔn' . 'Ny byd
 gɔaeth dy wely a'th ansaɔd noget vn y brenhin . A'r kerdeu goreu yn y
 1050 llys ti a'e keffy ɔrth dy gyghor . A pheï didanach genhyt titheu no
 chynt vot vyg gɔely i yma y ymdidan a thi ti a'e kaffut yn llawen' .
 'Ny ɔrthneuafi hynny' . ef a uu yg | karchar y nos honno . a'r vorɔyn a
 gywiraɔd yr hyn a adaɔssei idaɔ .

A thranoeth y clywei peredur kynhɔrɔf yn y dinas . 'Oï a vorɔyn
 tec py gynhɔrɔf yɔ hɔnn' . 'llu y brenhin a'e allu yssyd yn dyfot y'r
 1055 dinas hɔn hediɔ' . 'Peth a uynant [173] ɔy uelly' . 'Jarll yssyd yn agos
 yma a dɔy iarllaeth idaɔ . A chyn gadarnet yɔ a brenhin . A chyfranc a
 uyd yrydunt hediɔ' . 'Adolɔyn yɔ genhyfi' heb y peredur 'itti peri imi
 varch ac arueu y vynet y discɔyl ar y gyfranc . Ar vygkywirdeb inheu
 dyfot y'm karchar trachefyn' . 'Yn llaɔen' heb hitheu . 'mi a baraf itt
 1060 varch ac arueu' . A hi a rodes idaɔ march ac arueu a chɔnsallt purgoch
 ar uchaf y arueu a tharyan velen ar y yscɔyd . A dyfot y'r gyfranc a
 wnaeth . ac a gyfarfu ac ef o wyr yr iarll y dyd hɔnnɔ . ef a'e byryaɔd
 oll y'r llaɔr . ac ef a doeth drachefyn o'e garchar . Gofyn chwedleu a
 wnaeth hi y peredur . ac ny dywaɔt ef vn geir ɔrthi . A hitheu a aeth y
 1065 ofyn chwedleu o'e that . A gofyn a wnaeth pɔy a uuassei oreu o'e teulu
 . Ynteu a dywaɔt nas atwaenat . gɔr oed a chɔnsallt coch ar uchaf y
 arueu a tharyan velen ar y yscɔyd . A gowenu a wnaeth hitheu . a
 dyfot yn yd oed peredur . A da uu y barch y nos honno . A thri dieu ar
 untu y lladaɔd peredur wyr yr iarll . A chyn caffel o neb ɔybot pɔy vei y
 1070 doei o'e garchar trachefyn . A'r petweryd dyd y lladaɔd peredur yr iarll
 ehun . A dyfot a oruc y vorɔyn yn erbyn y that . A gofyn chwedleu idaɔ
 . 'chwedleu da' heb y brenhin . 'llad yr iarll' heb ef . 'A minheu bieu y
 dɔy iarllaeth' . 'A ɔdosti arglɔyd pɔy a'e lladaɔd' . 'Gɔn' heb y brenhin .
 'marchaɔc y cɔnsallt coch a'r taryan velen . a'e lladaɔd' . 'Arglɔyd'
 1075 heb hi 'miui [174] a ɔn pɔy yɔ hɔnnɔ' . 'Yr duɔ' heb yr ynteu 'pɔy yɔ
 ef' . 'Arglɔyd · y marchaɔc yssyd yg karchar genhyt yɔ hɔnnɔ' . Ynteu
 a doeth yn yd oed peredur . A chyfarch gɔell idaɔ a wnaeth . A dywedut
 idaɔ y gɔassanaeth a wnathoed . y talei idaɔ megys y mynhei ehun . A
 phan aethpɔyt y uɔytta . Peredur a dodet ar neill laɔ y brenhin . a'r
 1080 vorɔyn y parth arall y peredur .

A góedy bóyt ; y brenhin a dywaót órth peredur . ‘Mi a rodaf it
 vym merch yn briaót . A hanher vym brenhinyaeth genthi . A’r dóy
 iarllaeth a rodaf it y’th gyfarós’ . ‘Arglód yd · duó a talho it . ny deuthum
 i yma y wreicca’ . ‘Beth a geissy titheu vnben’ . ‘keissaó chwedleu yd
 1085 óyf y órth gaer yr enryfedodeu’ . ‘Móy yó medól yr vnben noc yd ym ni
 yn y geissaó’ heb y voróyn . ‘chwedleu y órth y gaer ti a’e keffy . A
 chanhebrygyeit arnat tróy gyfoeth vyn tat a threul digaón . A thydi
 vnben yó y góy móyhaf a garafi’ . Ac yna y dywaót órthaó . ‘Dos dros y
 1090 mynyd racco . A thi a wely lyn a chaer o vyón y llyn . A honno a elwir
 kaer yr enryfedodeu . Ac ny ódam ni dim o’e enryfedodeu hi . eithyr y
 galó velly’ .

A dyfot a oruc peredur parth a’r gaer | A phorth y gaer oed agoret . A
 phan doeth tu a’r neuad ; y drós oed agoret . Ac val y deuth ymyón :
 góydbóyll a welei yn y neuad . A phop vn o’r dóy werin yn góare yn
 1095 erbyn y gilyd . A’r vn y bydei borth ef idi ; a gollei y góare . [175] A’r
 llall a dodei aór yn vn wed a phe bydynt góyr . Sef a wnaeth ynteu
 digyaó a chymryt y werin yn y arfet a thaflu y claór y’r llyn . A phan
 yttoed uelly . nachaf y voróyn du yn dyuot ymyón . ‘Ny bo graessaó
 duó órthyt . Mynychach it wneuthur dróc no da’ . ‘Beth a holy di imi y
 1100 voróyn du’ . ‘Colledu ohonot yr amherodres o’e chlaór ac ny mynnei
 hynny yr y amherodraeth’ . ‘Oed wed y keffit y claór’ . ‘oed bei elhut y
 gaer ysbidinongyl . Mae yno ór du yn diffeithaó llawer o gyfoeth yr
 amherodres ; A llad honno . ti a gaffut y claór . Ac ot ey ti yno ; ny doy
 yn vyó trachefyn’ . ‘A vydy ti gyfarwyd imi yno’ . ‘Mi a uanagaf fford
 1105 it yno’ .

Ef a deuth hyt yg kaer ysbidinongyl . Ac a ymladaó a’r góy du . A’r
 góy du a erchis naó y peredur . ‘Mi a rodaf naó it · par vot y claór yn y
 lle yd oed pan deuthum i y’r neuad’ . Ac yna y doeth y voróyn du .
 ‘emelltith duó it yn lle dy lafur am adaó yr ormes yn uyó yssyd yn
 1110 diffeithaó kyfoeth yr amherodres’ . ‘Mi a edeweis’ heb y peredur ‘idaóy
 eneit yr peri y claór’ . ‘Nyt yttió y claór y lle kyntaf y keueist ; dos
 trachefyn a llad ef’ . Mynet a oruc peredur . a llad y góy .

A phan doeth y’r llys yd oed y voróyn du yn y llys . ‘Ha voróyn’
 heb y peredur . ‘Mae yr amherodres’ . ‘Yrof i a duó nys góely ti hi yn aór
 1115 . ony bei lad gormes yssyd [176] yn y fforest racco ohonot’ . ‘Py ryó
 ormes yó’ ; ‘karó yssyd yno . A chyebroydet yó a’r edeinyaó kyntaf .
 Ac vn corn yssyd yn y tal . kyhyt a phaladyr góayó . a chyn vlaenllymet
 yó a’r dim blaenllymaf . A phori a wna bric y coet ac a uo o wellt yn y
 fforest . A llad pob aneuail a wna o’r a gaffo yndi . Ac ar nys llado ;
 1120 maró vydant o newyn . Ac ys góaeth no hynny dyuot a wna beunoeth

ac yfet y byscotlyn yn y diaót a gadu y pyscaót yn noeth a meiró vyd eu
can mōyhaf kyn dyfot dōfyr idi trachefyn' . 'A vorōyn' heb y peredur
'a do y ti y dangos imi yr aneuail hōnnō' . 'Nac af · ny lafassōys dyn
vynet y'r forest ys blōdydyn . Mae yna colōyn y'r arglōydes a hōnnō a
1125 gyfyt y karō ac a daō attat ac ef . A'r karō a'th gyrch ti' .

Y colōyn a aeth yn gyfarwyd y peredur . Ac a gyfodes y karō . Ac a
doeth parth a'r lle yd oed peredur ac ef . A'r karō a gyrchad peredur ac
ynteu a ellygōys y ohen heibyaō . Ac a trewis y pen y arnaō a chledyf . A
phan yttoed yn edrych ar pen y karō . ef a welei varchoges yn dyfot attaō
1130 ac yn kymryt y colōyn yn llawes y chapan . A'r pen yrygthi a choryf | A'r
torch rudeur oed am y vynōgyl . 'A vnben' heb hi 'ansyberō y
gōnaethost . llad y tlōs teccaf oed y'm kyfoeth' . 'Arch a uu arnaf am
hynny . Ac a oed wed y gallōn i kaffel dy gerenhyd ti' . 'oed · dos y vron
y mynyd . Ac yno ti a wely [177] lōyn . Ac ymon y llōyn y mae llech .
1135 Ac erchi gōr y ymwan teir gōeith . ti a gaffut vyg kerenhyd' .

Peredur a gerdaōd racdaō . Ac a deuth y emyl y llōyn . Ac a
erchis gōr y ymwan . Ac ef a gyfodes gōr du ydan y llech . A march
yscyrnic ydanaō . ac arueu rytlyt maōr ymdanaō . ac ymdan y varch . Ac
ymwan a wnaethant . Ac val y byryei peredur y gōr du y'r llaōr . Y
1140 neidei ynteu yn y gyfrōy trachefyn . A disgyntu a oruc peredur a
thynnu cledyf . Ac yn hynny diffllanu a oruc y gōr du a march peredur
. ac a'e varch ehun gantaō hyt na welas yr eil olōc arnunt .

Ac ar hyt y mynyd kerdet a wnaeth peredur . A'r parth arall y'r
mynyd ef a welei gaer yn dyffryn auon . A pharth a'r gaer y doeth . Ac
1145 val y daō y'r gaer neuad a welei . A drōs y neuad yn agoret . Ac ymyōn
y doeth . Ac ef a welei ōr llōyt cloff yn eisted ar tal y neuad . A
gōalchmei yn eisted ar y neillaō . A march peredur a welei yn vn presseb
a march gōalchmei . A llawen uuant ōrth peredur . A mynet y eisted a
oruc y parth arall y'r gōr llōyt . Ac hyny vyd gōas melyn yn dyfot ar
pen y lin ger bron peredur . Ac erchi kerenhyd y peredur . 'Arglōyd'
1150 heb y gōas 'mi a deuthum yn rith y vorōyn du y lys arthur . A phan
vyryeist y claōr . A phan ledeist y gōr du o yspidinongyl . A phan
ledeist y karō . A phan uuost yn ymlad a'r gōr du o'r llech . A mi a
deuthum a'r pen yn waedlyt [178] ar y dyscyl . Ac a'r gōayō a oed y
1155 ffrōt waet o'r pen hyt y dōrn ar hyt y gōayō . A'th gefynderō biowed y
pen . A gōidonot kaer loyō a'e lladassei . Ac ōynt a gloffassant dy
ewythyr . a'th gefynderō ōyf inheu . A darogan yō itti dial hynny' . A
chyghor uu gan peredur a gōalchmei anuon at arthur a'e teulu y erchi
1160 idaō dyfot am pen y gōidonot . A dechreu ymlad a wnaethant a'r
gōidonot a llad gōr y arthur ger bron peredur a wnaeth vn o'r gōidonot

1165 . A'e gŵahard a wnaeth peredur . A'r eilweith llad gŵr a wnaeth y
widon ger bron peredur . A'r eilweith y gŵahardaŵd peredur hi . A'r
tryded weith llad gŵr a wnaeth y widon ger bron peredur . A thynnu y
gledyf a wnaeth peredur a tharaŵ y widon ar vchaf yr helym hyny hyllt
yr helym a'r arueu oll a'r pen yn deu hanher | A doddi llef a wnaeth ac
erchi y'r gŵidonot ereill ffo . A dywedut pan yŵ peredur oed . gŵr a
uassei yn dyscu marchogaeth gyt ac ŵy yd oed tyghet eu llad . Ac yna
y trewis arthur a'e teulu gan y gŵidonot . Ac y llas gŵidonot kaer loyŵ
oll . Ac velly y treythir o gaer yr ynryfedodeu .